

Årsrapport 2007

OPPLYSNINGSVESENETS FOND

Utvalgte ord og uttrykk er forklart på side 66 i rapporten.

Innhold

Om OVF	4	Ovfs forretningsområder:			
Nøkkel tall	5	- Presteboliger	10	- Småkraft	24
Ovfs historie	6	- Finans	12	- Eiendomsutvikling	25
Organisasjon	6	- Eiendom og festetomter	14	Ovf satser på plantasjeskog i Mosambik	26
Geografisk fordeling av Ovfs eiendommer	7	- Jordbruk	16	Ovf investerer i en levende folkekirke	29
Etisk investeringsprofil ved direktør Egil K. Sundbye	9	- Skog og utmark	18	Styrets beretning	30
		- IKT	20	Resultatregnskap	38
		- Kontoreiendommer til kirkelige formål	23	Balanse	38
				Kontantstrøm	39
				Regnskapsprinsipper	40
				Noter	41
				Revisjon	52
				Forvaltningsorganet for Ovf	53
				Naturalytelser	55
				Fornybar energi	57
				Summary in English	64
				Ord og uttrykk	66

Visjon

Opplysningsvesenets fond skal gjennom profesjonell finans- og eiendomsforvaltning skape verdier til fordel for Den norske kirke.

Opplysningsvesenets fond

Opplysningsvesenets fond (Ovf) ble opprettet i 1821. Fondet er hjemlet i Grunnlovens § 106 og ble i 1996 regulert i egen lov. Fondet er underlagt Kultur- og kirke departementet og har eget styre. Fondets verdier består av fast eiendom og verdipapirer. Fondet har ingen ansatte.

Drift, utvikling og administrasjon av Ovfs verdier finner sted i et eget forvaltningsorgan med rundt 40 ansatte. Utover egne ansatte gjøres omfattende bruk av tjenesteleverandører innenfor forvaltning av fast eiendom og finanskapital.

Fondets verdier er ved utgangen av 2007 anslått til nærmere 6,6 mrd. kroner. Av dette utgjør finanskapital rundt 2 mrd. kroner.

Fondets virksomhet skal komme Den norske kirke til gode. Dette skjer gjennom å holde boliger for prester og ved å yte pengestøtte i form av ulike tilskudd. Verdien av samlet ytelse er for 2007 beregnet til 165 mill. kroner.

Nøkkeltall

TALL I MILL KRONER	2007	2006	2005	2004	2003
REGNSKAP					
Sum inntekter	207	280	232	207	175
Driftskostnader	151	141	126	124	127
Driftsresultat	56	140	106	83	48
Årsresultat	214	329	237	151	184
Gevinst salg av eiendom	98	192	138	112	82
Investeringer	70	58	89	51	42
Forvaltningskostnader *)	91	83	73	80	82
Forvaltning i forhold til netto formue	1,4 %	1,3 %	1,2 %	1,8 %	1,9 %
FORDELING AV FORMUE (INKL. DATTERSELSKAPER)					
Verdipapirer	1 980	1 850	1 700	1 400	1 286
Bispe- og presteboliger	1 400	1 300	1 100	900	811
Festetomter	1 800	1 800	1 800	900	1 238
Skog, utmark og jordleie	700	700	700	550	598
Prestegårder/forpaktningsbruk	100	100	100	100	124
Kontoreiendommer til kirkelige formål	300	260	210	190	130
Eiendomsutvikling/småkraft	500	400	400	400	300
Brutto formue	6 780	6 410	6 010	4 440	4 490
Gjeld datterselskaper	210	200	120	120	80
Netto formue	6 570	6 210	5 890	4 320	4 410
BRUKT TIL KIRKELIGE FORMÅL					
Tilskudd kirken via Kirkerådet	26,3	26,3	26,4	26,0	24,7
Netto tilskudd kommunale presteboliger	18,5	11,4	8,8	10,1	15,0
Drift og vedlikehold av fondets presteboliger	80,2	85,6	87,6	71,2	78,7
Subsidieffekt husleie egne presteboliger **)	26,5	26,3	24,0	24,3	22,6
Datatjenester som ytes uten vederlag **)	12,0	6,5	4,0	3,8	3,0
Subsidieffekt av lån til kirkelige formål **)	1,4	2,0	0,8	0,8	1,0
Totalt	164,9	158,1	151,6	136,1	145,0

*) Forvaltningskostnader omfatter foruten kostnader ved driften av Forvaltningsorganet også kjøp av tjenester fra eksterne leverandører.

**) Verdien av naturalytelse er omtalt nærmere på side 55 i rapporten.

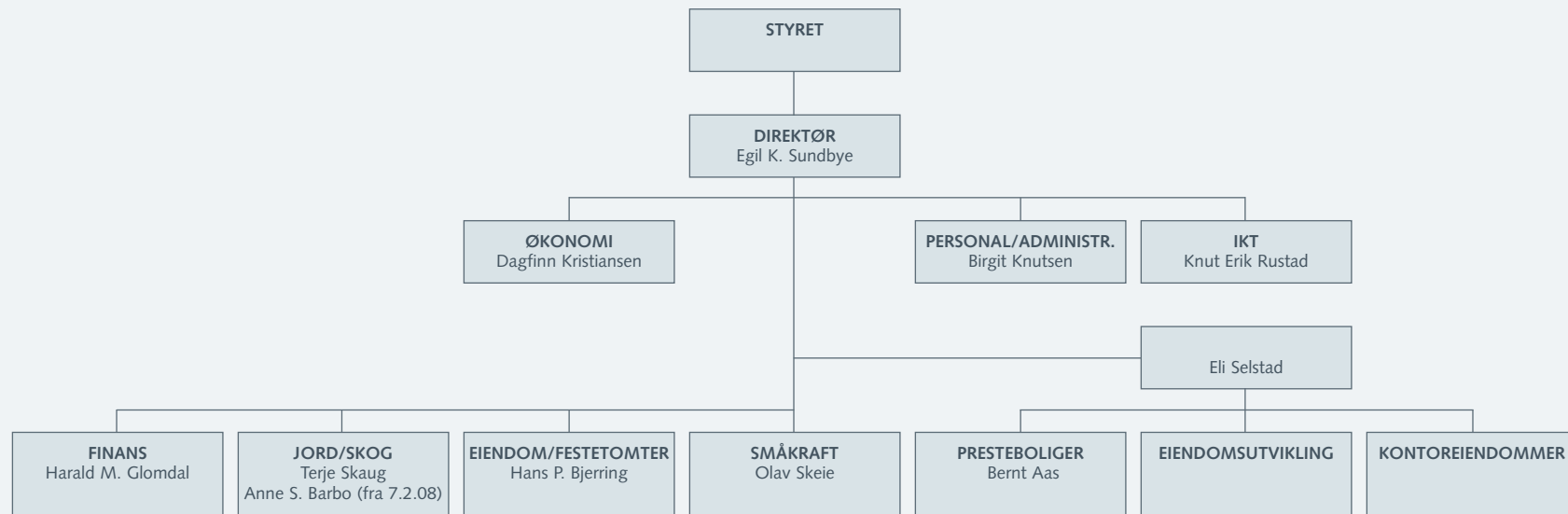
	2007	2006	2005	2004	2003
BYGNINGER					
Antall bygninger totalt	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Bruttoareal i m ²	270 000	270 000	270 000	270 000	260 000
Antall fredede bygninger totalt	320	322	325	325	325
Antall bispe- og presteboliger	439	440	440	440	440
Antall fredede bispe- og presteboliger	105	107	110	110	110
KONTOREIENDOMMER EID AV DATTERSELSKAPER					
Antall	7	7	6	6	3
Bruttoareal i m ²	18 000	18 000	16 000	16 000	6 000
Leieinntekter (mill kr)	17	13	11	6	-
FINANS					
Bokført resultat finansposter (mill kr)	158	189	131	68	136
Markedsavkastning finansportefølje	7,3 %	15,9 %	17,7 %	12,7 %	10,0 %
FESTETOMTER					
Antall fakturerte festere	9 488	9 885	10 633	11 339	11 856
Antall fakturerte innløsninger	493	636	791	671	455
Verdi innløsninger (mill kr)	68	99	84	59	42
Festeavgifter (mill kr)	51	37	42	36	34
SKOG OG UTMARK					
Areal skog og utmark daa	859 000	840 000	850 000	900 000	950 000
Andel produktiv skog daa	491 000	470 000	480 000	510 000	540 000
Avvirket volum m ³	45 000	41 000	34 000	54 000	67 000
Tilvekst volum m ³	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Driftsinntekter (mill kr) ***)	24	19	16	24	26
JORDBRUK					
Antall forpaktningsbruk (1)	35	35	46	55	63
Antall jordleiebruk (2)	128	128	130	130	130
Driftsinntekter (mill kr) ***)	10	9	10	9	11

***) Ekskl. salg av eiendom.

(1) Forklaring på side 66 i rapporten.

Organisasjon

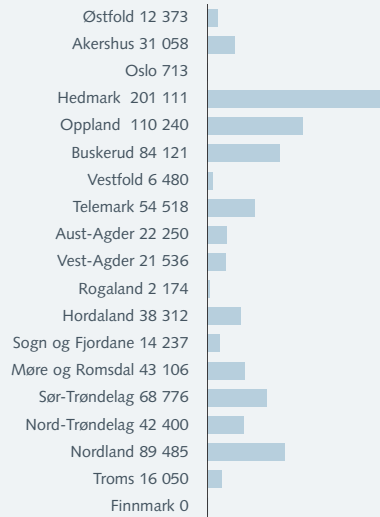

Fondets historie

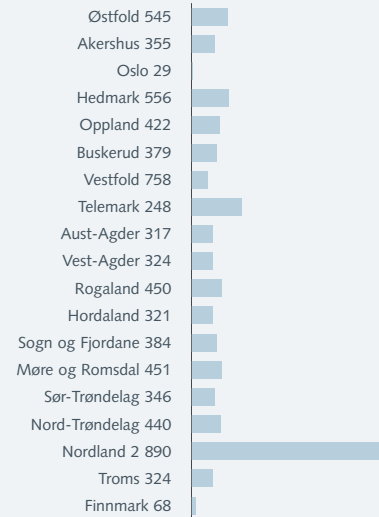

Geografisk fordeling av Ovfs eiendommer

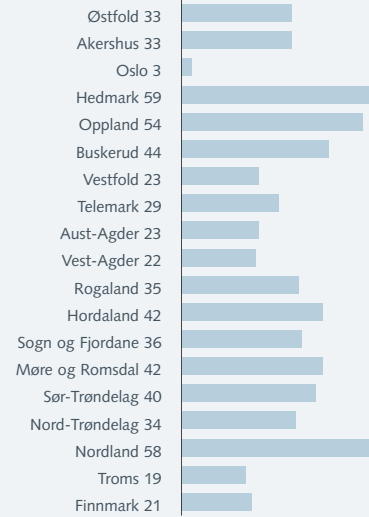
ANTALL DEKAR SKOG

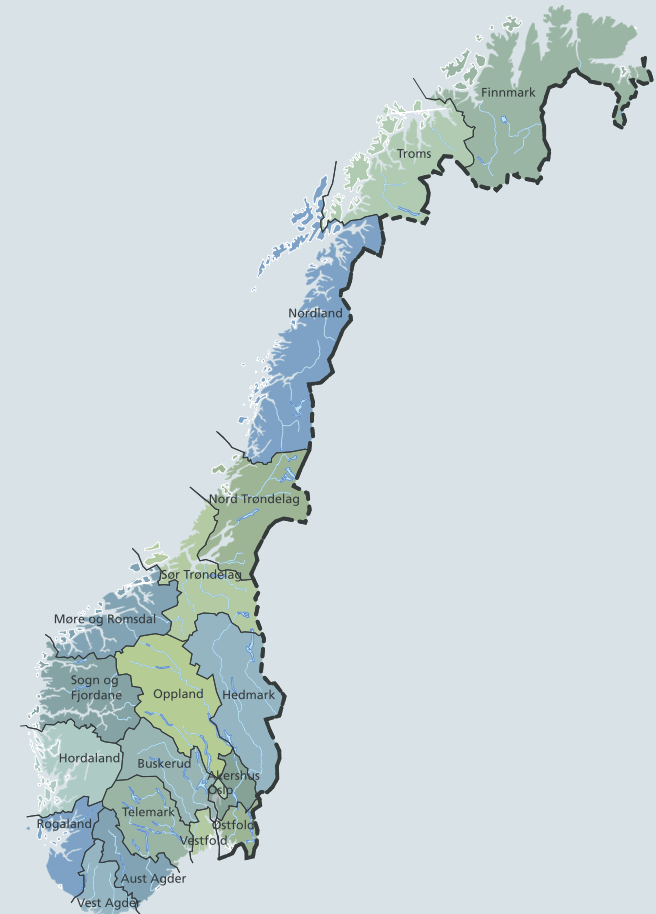
ANTALL FESTEKNONTRAKTER

ANTALL EIENDOMMER *)

*) Med eiendom menes forvaltningsenhet. Én forvaltningsenhet kan omfatte alle arealene under en prestegård enten dette er skog, tomter, jordbruksareal eller andre arealer. En forvaltningsenhet kan således inkludere flere gårds- og bruksnr.

1954 – 1955

↓
Prestene blir statslønnet

1996

↓
Ny lov om Ov. Avkastningen skal komme Den norske kirke til gode. Salg og utleie skal skje på markedsmessige vilkår

2001

↓
Fondet skilles ut fra departementet med eget styre og direktør

Etisk investeringsprofil

Det rettes et stadig sterkere søkelys mot hvordan investeringsmidler plasseres i etisk forstand. Både private og institusjonelle investorer samt offentlige fond ser i økende grad behovet for at det stilles krav til investeringer utover det rent avkastningsmessige.

Stadig flere tar konsekvensen av at bruken av våre investeringsmidler er et av de kraftigste redskaper vi rår over i utformingen av en mer bærekraftig og rettferdig verden.

Opplysningsvesenets fond (Ovf) har i mange år hatt klare etiske retningslinjer for sine investeringer. Interesserte finner disse på våre websider: www.ovf.no.

Våre retningslinjer har en todelt kriterieinndeling:

Negative kriterier – virksomheter vi ikke skal investere i:

- Selskaper innen bransjer som f. eks. tobakk, gambling, porno og våpen.
- Selskaper som bryter internasjonale konvensjoner om f. eks. menneskerettigheter, barns rettigheter, miljø, klima, biologisk mangfold, kulturminner, ILO ⁽³⁾ konvensjoner om helse, miljø og sikkerhet samt selskaper som bryter vanlige regler om forretningsmessig skikklighet og korrupsjon.

Positive kriterier – virksomheter det er ønskelig at fondet skal investere i:

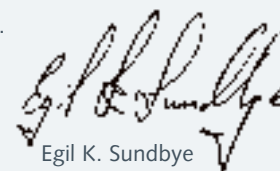
- Virksomheter som bidrar til næringsutvikling i fattige områder, bærekraftig ressursbruk og miljøforbedringer, rent vann samt helseforbedrende behandlingsformer/medisiner særlig i u-land.

Investeringer med negative kriterier er ofte enkelt å sortere ut. Investeringer med positive kriterier kan være vanskeligere å lete opp, men Ovf har i økende grad søkt å gjøre investeringer i henhold til våre positive kriterier. Pr. i dag utgjør slike ca. 8 prosent av fondets finansielle investeringer. Det er kommittert ⁽⁴⁾ ytterligere 1,8 prosent til denne type investeringer, slik at total eksponering er i underkant av 10 prosent.

Disse er:

- Mikrokreditt ⁽⁵⁾ – diverse lån og egenkapitalinvesteringer: 26,2 mill. kroner – ytterligere kommittert 1,0 mill. kroner
- Plantasjeskog i Mosambik – egenkapitalinvestering: 10,8 mill. kroner – ytterligere kommittert 29,1 mill. kroner
- Plantasjeskog i Nicaragua – egenkapitalinvestering 0,25 mill. kroner – ytterligere kommittert 1,0 mill. kroner
- Fornybar energi – investert 6,8 mill. kroner
- Helsefremmende tiltak – investert 3,5 mill. kroner – ytterligere kommittert 4,6 mill. kroner
- Ren teknologi – investert 3 mill. kroner – ytterligere kommittert 5,1 mill. kroner
- Investeringer i aksjefond i land under utvikling – investert 102 mill. kroner

Det er et mål at denne delen av vår portefølje gradvis kan økes. Slike investeringer skal ha samme krav til avkastning som øvrige investeringer og de skal ha akseptabel likviditet. Det vil i noen grad kunne være krevende å finne investeringsalternativer med positive kriterier som samtidig ikke er i strid med de negative kriteriene. Spesielt gjelder dette i land under utvikling. Fra tid til annen må kryssende hensyn balanseres når investeringsvalg gjøres.

Egil K. Sundbye
Direktør i Ovf

Presteboliger

RINGERIKE PRESTEGÅRD

Presteboligforvaltningen i Opplysningsvesenets fond (Ovf) har som siktemål å tilby boliger som oppfyller dagens krav til standard. Samtidig er det viktig å ivareta det ansvaret for kulturarven som følger med mange av boligene.

Opplysningsvesenets fond (Ovf) eier 439 preste- og bispeboliger, hvorav 105 er fredede. I tillegg kommer 115 andre bygninger og et titalls fredede hageanlegg.

I 2007 ble det brukt 80 mill. kroner i presteboligforvaltningen, mot 86 mill. kroner i 2006. 18 mill. kroner ble brukt i fredede bygninger. Av den totale innsatsen i fjor gikk 44 mill. kroner til løpende drift og vedlikehold og rundt 36 mill. kroner til investeringer. Høsten 2006 gjennomførte fondet en kartlegging av etterslepet på vedlikehold i presteboligene. Etterslepet ble beregnet til rundt 270 mill. kroner. Det har i 2007 vært arbeidet iherdig for å redusere avviket mellom faktisk og ønsket tilstand for boligene. Dette arbeidet vil måtte fortsette noen år før en kommer i en normalsituasjon.

Fondets boliger blir et viktig element i Den norske kirkes personalpolitikk. Boligene representerer et sentralt virkemiddel for kirken med tanke på å rekruttere og beholde prester i de sokn der Ovf har bolig. Prestegårdene er en viktig del av vår kulturarv. Fondet er opptatt av å ta ansvar for at denne kulturarven kan bevares for kommende genera-

sjoner. For de fredede bygningene skjer rehabiliteringen i nært samarbeid med vernemyndighetene.

Det hviler boplikt på Ovfs boliger, hvilket medfører at presten har plikt til å bo i den tjenesteboligen som følger stillingen. Boplikten innebærer en stor forpliktelse for Ovf om å ha hensiktsmessige boliger med et godt bomiljø. Boplikten er en forutsetning for at fondet kan være i stand til å beholde den store porteføljen av vakre og fredede hus. Det kan søkes om fritak fra boplikten. Søknaden behandles etter strenge kriterier og med utgangspunkt i en konkret vurdering. I 2007 mottok Ovf 10 søknader om fritak. Samtlige ble innvilget.

Ovf har sju prestegårdsinspektører som arbeider med den daglige forvaltningen av presteboligene. I Nord-Hålogaland bispedømme er Statsbygg engasjert til oppgaven. Prestegårdsinspektørene holder kontakt med leietakerne, enten direkte eller gjennom prestegårdskontakter. I 2007 har det vært arbeidet for enda bedre dialog med leieboerne, bispedømmekontorene som arbeidsgivere og de regionale boligombudene i Presteforeningen som tillitsvalgte.

FORTSATT ØKNING I INNSATSEN

Ovf har i femårsperioden 2003-2007 rehabilitert 201 boliger, herav 53 i 2007. Fondet har således i perioden oppgradert nærmere halvparten av det totale antall enheter. Boligforvaltningen har også i 2007 vært drøftet med bispedømmerådene og det er etablert enighet om hvilke prinsipper som skal legges til grunn for de prioriteringer som Ovf må gjøre i det videre arbeid.

Velstandsutviklingen i samfunnet fører til forventninger om mer moderne bokomfort. Dette ønsket kan være krevende å etterkomme idet fellestrekket for mange av de eldre boligene er at de er store, med til dels umoderne planløsning og ofte med mangelfull isolering. I noen tilfelle lages det moderne boenheter i deler av bygningen, mens resten av huset står ubrukt. Det er viktig for Ovf at boligene kan sikres en aktiv og tidsmessig bruk.

Det er en utfordring at det i mange av de fredede boligene ikke gis anledning til å etterisolere bygningsdeler som gulv, tak og yttervegger. Dette gjør det mer krevende å løse boligens oppvarmingsbehov. Installasjon av varmepumper fortsetter. Det har vist seg å være et tiltak som gir vesentlig bedre varmekomfort i boligen, i tillegg til at beboernes kostnader til oppvarming reduseres og at det totale energiforbruket blir lavere. Det er nå installert ca. 70 luftanlegg og to vannanlegg.

I 2007 har 53 boliger gjennomgått større oppgradering eller rehabilitering.

I 2007 var det 67 presteskifter i Ovfs boliger. Dette er en økning på 46 % i forhold til gjennomsnittet for de siste fem årene. Høsten 2007 ble det holdt møter med bispedømme-kontorene hvor prinsipper rundt boligforvaltningen ble diskutert. Det var enighet om felles innsats for effektivisering av prosessen rundt presteskiftene. Bedre samspill kan gi kortere ledighet i prestestillingene og bedre utnyttelse av boligene.

Ni av fondets presteboliger har i 2007 hatt redusert husleie.

Ovf betaler en kompensasjon til de prester som har en større hage å ta ansvar for enn det som naturlig følger med en enebolig med normal tomtestørrelse.

I 2007 ble det solgt tre presteboliger i hhv. Nidaros (Leka og Frøya), og Nord-Hålogaland (Talvik). Det ble kjøpt to boliger i Tunsberg bispedømme – Sandar og Sigdal.

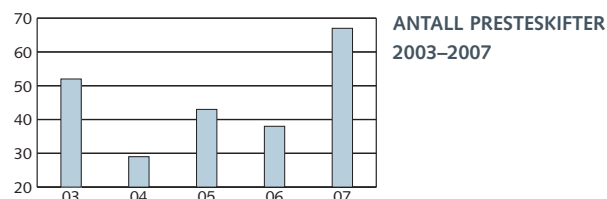
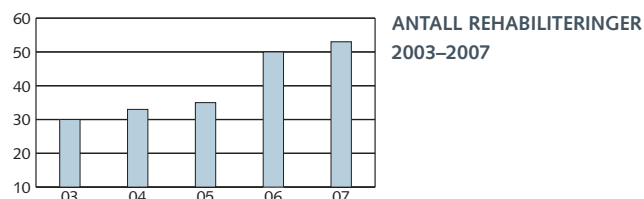
Markedsverdien av presteboligene er anslått til rundt 1,4 mrd. kroner.

RESULTAT FOR PRESTEBOLIGFORVALTNINGEN

TALL I TUSEN KRONER	2007	2006	2005
Salg av eiendom	5 191	6 169	1 170
Driftsinntekter	13 613	13 796	13 767
Avskrivninger	-4 721	-3 995	-2 810
Refusjon forvaltningsorganet	-5 933	-5 141	-5 273
Kjøp av tjenester	-1 811	-2 838	-2 607
Annen driftskostnad	-31 180	-28 529	-25 680
Fordelt administrasjonskostnad	-6 654	-7 240	-5 606
Driftsresultat	-31 495	-27 778	-27 039
Driftsresultat ekskl. salg eiendom	-36 686	-33 947	-28 209
Investeringer	36 510	45 140	51 294

BERNT AAS
Avdelingsleder for Presteboliger

Finans

Finansforvaltningen i Opplysningsvesenets fond (Ovf) skal bidra til at fondet på best mulig måte kan imøtekomme våre økonomiske forpliktelser overfor Den norske kirke. Dette gjelder både i forhold til årlige utbetalinger og i et langsiktig perspektiv.

Finansformuen i Ovff hadde ved utgangen av 2007 en markedsverdi på 1 979 mill. kroner. Av dette var 1 855 mill. kroner plassert finansielt. Knappt 104 mill. kroner var utlån til kirkelige formål og nesten 21 mill. kroner var arbeidslikviditet⁽⁶⁾. Ved utgangen av 2007 var 34 mill. kroner lånt ut til datterselskaper. De finansielt plasserte midlene hadde en markedsavkastning på 7,3 prosent. Fondet har et absolutt avkastningsmål på 6 til 8 prosent. Relativ indeks ga 11,9 prosent avkastning. Målt i kroner var markedsavkastningen 123 millioner og den bokførte avkastningen 158 mill. kroner. Det ble realisert betydelige gevinster i første halvår i 2007. Midlene fra nedslag av aksjer har i hovedsak blitt plassert i alternative aktivaklasser⁽⁷⁾, som eiendom, private equity⁽⁸⁾, infrastruktur og råvarer. Videre ble noe plassert i asiatiske aksjer. Dette har økt diversifiseringen inn i aktivaklasser som er mer ukorreletert mot aksjemarkedet dvs. at de bidrar til å jevne ut svingninger som er knyttet til variasjoner i aksjemarkedet. Det var betydelig uro i finansmarkedene i andre halvår. Det ser ut til at den brede diversifiseringen, bruk av alternative aktivaklasser og en dynamisk tilnærming til nedsiderisiko⁽⁹⁾ har bidratt til at Ovff har hatt tilfredsstillende avkastning i et turbulent marked. Fondet

har ved årsskiftet en kursreserve på 233 mill. kroner. Dette utgjør 14,7 prosent i forhold til bokført finanskapital.

Fondet har i samarbeid med andre gjort flere investeringer som har en særlig positiv innvirkning på samfunnet. Dette gjelder bl.a. investeringer i mikrokreditt⁽⁵⁾, ren energi og skogplanting i det sørlige Afrika. Videre er en betydelig andel plassert i U-land. Til sammen er det investert og kommittert⁽⁴⁾ ca. 192 mill. kroner. Dette utgjør nær 10 prosent av finanskapitalen. Ovff vil også i 2008 satse på å øke eksponeringen i slike investeringer. Bakgrunnen for å plassere midler i denne type investeringer er økonomisk avkastning og et ønske om å bidra til positiv utvikling for de aktuelle land. Videre har et svensk selskap, Intervalør, som på vegne av utenlandske finanshus opererer som agent i det nordiske markedet, sammen med Ovff vært bidragsyter for at Bank Invest, som er en dansk forvalter, utvikler emerging markets fond⁽¹⁰⁾ med etiske kriterier.

Fondet har i 2007 ikke hatt investeringer i porteføljen som bryter med fondets etiske retningslinjer. Fondet har deltatt i bedriftsbesøk vedrørende etiske problemstillinger og deltatt i ulike fora hvor etiske investeringer var tema.

SAMFUNNSMESSIGE INVESTERINGER

Ovff har gjennom 2007 økt sine plasseringer i det som kan karakteriseres som "samfunnsmessige" investeringer. Dette omfatter bl.a. investeringer i mikrokreditt⁽⁵⁾, ren energi og skogplanting. Utover å oppnå økonomisk avkastning ønsker fondet ved sine valg å bidra til positiv utvikling i de land midlene anvendes. Det er totalt investert og kommittert⁽⁴⁾ nærmere 200 millioner kroner i denne type investeringer og innsatsen vil i 2008 økes ytterligere.

UTLÅN TIL KIRKELIGE FORMÅL

Ved utgangen av 2007 var det lånt ut nærmere 104 mill. kroner til kirkelige formål, mens det ved slutten av året før var lånt ut 123 mill. kroner. Renten er fastsatt til 0,4 prosentpoeng under 3 måneders Nibor⁽¹¹⁾. Utlån til kirkelige formål utgjorde 5,3 prosent i forhold til finanskapitalens markedsverdi og 5,9 prosent i forhold til bokført finanskapital. Utlån til kirkelige formål er en av måtene fondet støtter Den norske kirkes virksomhet lokalt på. Det er Kirkerådet som etter søknad innvilger lån etter en låneramme som fondet tildeler.

KOSTNADER VED FINANSFORVALTNINGEN

Fondets kostnader til den tjenesteutsatte finansforvaltningen er på ca. 0,9 prosent i forhold til den finansielle verdipapirporteføljen, noe som tilsvarer ca. 19 mill. kroner for 2007. I dette er det tatt med honorar knyttet til verdipapirfond, diskresjonære mandater⁽¹²⁾ m.v. Fondets egen administrasjon av finansporteføljen koster ca. 4 mill. kroner og utgjør 2 promille. Til sammen koster finansforvaltningen 23 mill. kroner eller rundt 1,15 prosent. I forhold til nivået på honorarer i aksjefond eller livselskapenes kostnader vurderes forvaltningskostnadene i fondet å være på et akseptabelt nivå. De prosentvise avkastningstallene er oppgitt etter kostnader.

RESULTAT FOR FINANSFORVALTNINGEN

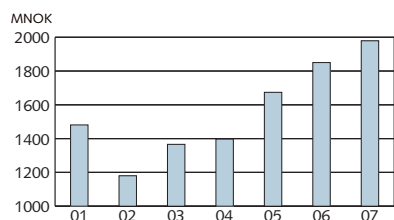
TALL I TUSEN KRONER	2007	2006	2005
Renteinntekter finansplasseringer	13 002	13 348	22 302
Utbytte verdipapirer	67 043	42 162	33 219
Gevinst ved salg verdipapirer	58 819	114 701	90 678
Reversering nedskrivning			
finansielle omløpsmidler	0	9 348	1 913
Agio gevinst og tap	16 203	8 959	-17 334
Annen finanskostnad	-3 499	-2 675	-4 459
Refusjon forvaltningsorganet	-783	-800	-1 131
Annen driftskostnad	-1 562	-1 137	-3 820
Fordelt administrasjonskostnad	-594	-618	-733
Resultat finansforvaltning	148 629	183 288	120 635
Renteinntekter utlån	6 446	3 411	3 722
Resultat finans	155 075	186 699	124 357

ANDEL I ULIKE AKTIVAKLASSER OG FINANSAVKASTNING I PROSENT

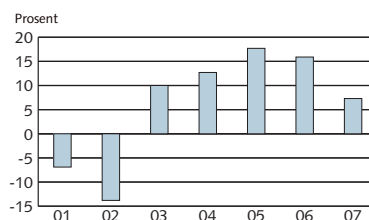
	ANDEL I AKTIVAKLASSER		AVKASTNING OVF		AVKASTNING INDEKS	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Likvider	4,4	12,7	4,4	3,1	4,4	2,4
Obligasjoner	30,7	23,9	0,6	2,0	3,3	2,5
Aksjer	21,5	27,4	10,7	23,0	10,7	25,6
Eiendom	25,3	21,1	10,7	38,6	7,0	7,0
Hedgefond ⁽¹³⁾	8,4	9,1	9,6	12,3	4,2	6,6
Private Equity ⁽⁸⁾	8,2	4,2	12,7	70,7	11,5	32,4
Annet	1,5	1,6	5,1	2,9	10,7	11,8
Total	100,0	100,0	7,3	15,9	11,9	11,0

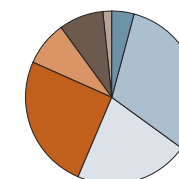
HARALD M. GLOMDAL
Avdelingsleder for Finans

MARKEDSVERDI FOR
FINANSFORTEFØLJEN
2001-2007

AVKASTNING FOR
FINANSFORTEFØLJEN
2001-2007

ANDEL I ULIKE
AKTIVAKLASSER
2007

Likvider	4,4%
Obligasjoner	30,7%
Aksjer	21,5%
Eiendom	25,3%
Hedgefond	8,4%
Private Equity	8,2%
Annet	1,5%

Eiendom og festetomter

UTSIKT MOT SVOLVÆR, LOFOTEN

Forretningsområdet Eiendom og festetomter omfatter den del av areal- og kontraktsforvaltningen som ikke gjelder Opplysningsvesenets fonds aktive jord- og skogbruksdrift, bygningsforvaltning eller eiendomsutvikling. Antallet kontrakter er betydelig, særlig til boligformål.

Sentralt i forretningsområdet står forvaltningen av festetomter og andre leiearealer. Det opprettes normalt ikke nye festekontrakter og nye tomter selges som selveiertomter. Som ledd i forvaltningen er det inngått avtale med Statskog SF som tjenesteleverandør på en rekke områder.

Opplysningsvesenets fond er en betydelig bortfester av tomter til forskjellige byggeformål. Ved slutten av 1980-tallet hadde fondet ca. 18 000 festekontrakter. Siden den tid har nærmere 9 000 festere innløst (kjøpt) sine leietomter. Ved siste årsskifte hadde fondet således rundt 9 000 gjenværende festekontrakter. Det alt vesentlige av festekontraktene (ca. 7 000) gjelder bolig- eller fritidsformål. De øvrige kontraktene er knyttet til andre byggeformål som for eksempel næring eller offentlig virksomhet. Anslagsvis halvparten av fondets verdier i festetomter er knyttet til bortfeste til boligformål.

I 2007 var inntektene fra festekontrakter i overkant av 51 mill. kroner. Dette er 14 mill. kroner mer enn året før. Økningen skyldes for det meste oppregulerte festeavgifter for forretningstomter samt at inntektstallene i 2006 ble

påvirket negativt av en tilbakeføring av tidligere års inntektsførte festeavgifter på en større tomt i Oslo. Tilbakeføringen ble foretatt etter at det forelå en rettskraftig skjønnsavgjørelse.

Festeavgiften ble i 2007 oppregulert for 989 av kontraktene. Det ble i løpet av 2007 foretatt 376 overføringer av festerett til nye festere.

Det ble gjennomført 493 innløsningssaker i 2007. Dette er noe lavere enn foregående år. Nedgangen antas å ha sammenheng med mange boligfesteres forventninger om gunstigere innløsningsvilkår knyttet allerede til Soria Moria-erklæringens varsel i 2005 om at regjeringen ville gi en instruks på tomtefesteområdet. Av de nevnte innløsningssakene gjaldt 27 av tilfellene tvangsinnløsning i medhold av tomtefesteloven § 32. Samlet salgssum utgjorde rundt 68 mill. kroner.

Regjeringen vedtok ved kongelig resolusjon 14. september 2007 den i Soria Moria-erklæringen varslede instruks om tomtefeste for statlig eiendom og statlig styrte fond. I praksis

TOMTEFESTEINSTRUKS SKAPER USIKKERHET

Regjeringen vedtok i september 2007 en varslet instruks om tomtefeste. Instruksen er planlagt iverksatt fra 1. juli 2008 og vil gi fester anledning til videreføring av festeforholdet eller innløsning av tomt til vilkår som er vesentlig gunstigere enn hva tomtefesteloven gir mulighet for. Fondet vil oppleve reduserte inntekter både knyttet til lavere festeavgifter og lavere innløsningspriser.

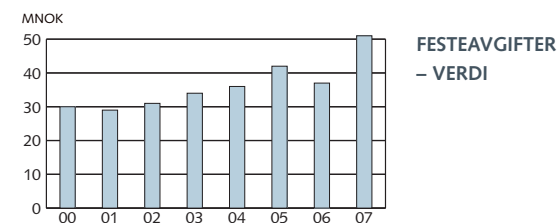
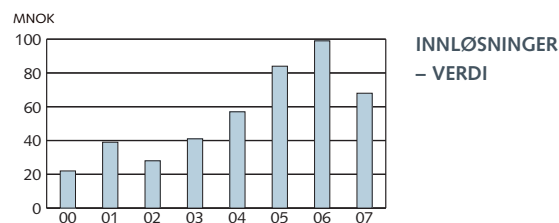
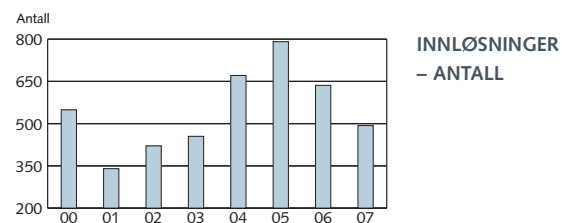
er det i hovedsak Opplysningsvesenets fond som rammes negativt av instruksen som er planlagt gjort gjeldende fra 1. juli 2008. Instruksen innebærer at det for flere tusen av fondets festecontrakter til boligformål skal benyttes betydelig lavere festeavgifter og innløsningssummer i det enkelte tilfelle enn det som følger av tomtefesteloven og fondets kontrakter. For at instruksen skal kunne gjøres gjeldende må lov om Opplysningsvesenets fond endres. Fra enkelte hold er det også anført at Grunnloven § 106 må endres før instruksens kan iverksettes. Endringsforslag til lov om Opplysningsvesenets fond er av regjeringen varslet i løpet av våren

2008. Dersom instruksen blir gjort gjeldende vil det medføre betydelig reduserte inntekter for fondet både i form av lavere festeavgift og lavere innløsningssum i hvert enkelt tilfelle.

Under forretningsområdet hører også salg av nye arealer, og grunn- og rettighetsavståelser til veier, kraftlinjer m.v. Salgsinntektene utgjorde 7 mill. kroner i 2007. Videre hører under forretningsområdet forskjellige oppgaver knyttet til ivaretagelse av grunneierinteressene, eiendoms- og rettighetssikring, arealplanarbeid, jordskiftebehandling m.v.

ANTALL INNLØSTE FESTETOMTER, SAMLET INNLØSNINGSSUM OG FESTEAVGIFTER

TALL I MILL. KRONER	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
Innløsninger – antall	493	636	791	671	455	421	340	549	509	565
Innløsninger – verdi	68	99	84	59	42	30	39	22	24	40
Festeavgifter – verdi	51	37	42	36	34	31	29	30	27	25

RESULTAT FOR EIENDOM OG FESTETOMTER

TALL I TUSEN KRONER	2007	2006	2005
Salg av eiendom	74 210	122 739	101 431
Driftsinntekter	57 768	44 431	51 917
Refusjon forvaltningsorganet	-3 881	-3 597	-3 629
Kjøp av tjenester	-16 766	-16 528	-12 571
Annen driftskostnad	-848	-1 123	-1 192
Fordelt administrasjonskostnad	-4 132	-4 592	-3 427
Driftsresultat	106 351	141 330	132 529
Driftsresultat ekskl. salg eiendom	32 141	18 591	31 098

HANS P. BJERRING
Avdelingsleder for Eiendom og festetomter

Jordbruk

KLÆBU PRESTEGÅRD

Jordbruksvirksomheten i fondet har flere siktemål. Kravet til avkastning må balanseres mot hensynet til ivaretagelse av kultur- og prestegårdshistorie.

Opplysningsvesenets fond står på mange måter ved et tidskille når det gjelder forvaltningen av jordbrukseiendommene. At vi nå sitter igjen med de forpaktningsbruk⁽¹⁾ som vi regner med å forvalte videre, gjør det mulig med større forutsigbarhet i forvaltningen av disse. Dette gjelder både i forhold til inntekter, kostnader og investeringer. Økt forutsigbarhet er viktig både for fondet og forpakterne.

FORPAKTNINGSBRUK

I 2007 er det i tillegg til ordinært vedlikehold oppført to nye hønehus på Lyngdal prestegård. Det er ellers foretatt større investeringer i driftsbygninger på Klæbu og Fosnes prestegårder og større rehabiliteringer på forpakterboligene i Modum, Enebakk og Meldal. Utover dette er det utført større og mindre vedlikeholdsarbeider på prestegårder over hele landet. Ved årsskiftet har fondet avtaler med 35 forpaktere. 8 av avtalene ble fornyet i 2007.

Interessen for å forpakte eiendommer er avtagende, særlig ute i distriktene. På en eiendom har det vært utlyst ledig forpaktning uten at vi har fått inn kvalifiserte søkere.

Utviklingen i norsk landbruk går mot stadig større og færre enheter. Det er viktig at vi øker oppmerksomheten mot hvilke konsekvenser denne utviklingen kan få for fondets landbrukseiendommer i fremtiden.

Forpaktningsbrukene representerer viktige kulturverdier. Avkastningskravet for disse brukene må derfor i noen grad sees i sammenheng med dette. Imidlertid må en også for disse eiendommene ha fokus på en god driftsøkonomisk forvaltning. Samarbeidet med forpakterne har vært og er konstruktivt. I tiden fremover vil fondet i samarbeid med disse ha sterkere fokus på hvordan brukene kan fremstå som viktige kultureiendommer.

JORDLEIEBRUK

Jordleiebrukene⁽²⁾ skal gi god avkastning samt sikre tilgang til utviklingsarealer. Utleie av jord skal som hovedregel skje til gjengs priser og være i samsvar med normaleie for tilsvarende jord og produksjon i sitt område. Alternativt anvendelse av jordleiearealene (eiendomsutvikling) vil i tiden fremover ha økt fokus. Jordleiebruk som ikke gir tilfredsstillende

RAMMEBETINGELSER UNDER PRESS

Jordbruksvirksomheten i fondet er underlagt stadig sterkere krav til rasjonalisering. Dette medfører at det er krevende å oppnå akseptabel lønnsomhet. Kravet til lønnsomhet må hele tiden balanseres mot de forpliktelser som er knyttet til kulturansvaret som følger med fondets eierskap.

avkastning eller ikke gir grunnlag for eiendomsutvikling, herunder småkraft, skal vurderes solgt. I 2008 er det et mål å gjennomføre vurdering av arealer og utviklingspotensial på jordleiebrukene. Ut fra dette er jordleiebrukene gjenstand for løpende vurdering.

Det alt vesentlige av jordleieavtalene forvaltes av fondet, mens noen blir ivaretatt av NORSKOG. Av ca. 270 avtaler på rundt 155 eiendommer, er 69 avtaler fornyet i 2007. Jordleiearealene gir i gjennomsnitt tilfredsstillende avkastning. På flere av jordleiebrukene foregår omreguleringsarbeid. Arealene reguleres fra landbruk-, natur- og friluftsområder (LNF) til andre formål. Salg av bolig-, industri- og hytteformål fra disse eiendommene gir også betydelige salgsinntekter. For tiden arbeides med 24 prosjekter innen eiendomsutvikling på jordleiebrukene.

KULTURMINNEFORVALTNING

Fondet er en av landets største forvaltere av fredede anlegg i Norge, med 320 bygninger fordelt på 108 eiendommer og 104 kommuner. Det er økende oppmerksomhet knyttet til

denne del av forvaltningen. Det pågår et omfattende kartleggingsarbeid som skal gi bedre oversikt og grunnlag for fondets kulturminneforvaltning. I 2007 og videre utover i 2008 har fondet hatt fokus på utarbeidelse av en kulturminnestrategi for å oppnå en mest mulig enhetlig forvaltning av kulturminnene. Det er et mål at Ovf skal være en kompetent, anerkjent og dynamisk forvalter av våre kulturminner.

Den største utfordringen framover er imidlertid å møte de raske endringer som hele tiden skjer i landbruksnæringen. Forvaltningen av prestegårdene er underlagt de samme rammevilkårene som norsk landbruk for øvrig, med stadig sterkere krav til rasjonalisering. Ved forpakterskifte og større investeringer vil det alltid være en vurdering av hvorvidt en eiendom har bærekraft til å fortsette som en selvstendig driftsenhet.

RESULTAT FOR JORDBRUK

TALL I TUSEN KRONER	2007	2006	2005
Salg av eiendom	3 549	13 668	11 102
Driftsinntekter	9 990	9 113	9 588
Avskrivninger	-1 507	-1 285	-1 042
Refusjon forvaltningsorganet	-2 814	-2 574	-2 644
Kjøp av tjenester	-762	-1 090	-390
Annen driftskostnad	-4 009	-4 726	-3 944
Fordelt administrasjonskostnad	-1 940	-2 649	-2 003
Driftsresultat	2 507	10 457	10 667
Driftsresultat ekskl. salg eiendom	-1 042	-3 211	-435
Investeringer	7 850	6 012	7 296

TERJE SKAUG
Avdelingsleder for Jordbruk

ANNE SØFFERUD BARBO
Avdelingsleder for Jordbruk
fra februar 2008

Skog og utmark

TYNNINGSDRIFT I EIDSVOLL PRESTEGÅRDSKOG, HURDAL

Sentralt i Opplysningsvesenets fonds forvaltning av skog og utmark er stabil årlig avkastning kombinert med langsiktig oppbygging av verdier.

Året 2007 ble økonomisk sett et meget bra år for forretningsområdet Skog og utmark. Tømmerprisene steg betydelig mer enn forespeilet. Dette resulterte i at gjennomsnittlig tømmerpris fratrukket driftsutgifter (rånetto) ble over 50 kroner høyere per kubikkmeter enn forventet. På grunn av gode avsetningsmuligheter for tømmer og høy tømmerpris, ble det valgt å øke avvirkningen med 7 000 kubikkmeter utover budsjettert kvantum. Økningen skjedde i det alt vesentlige ved tynningshogster. Derved ligger strategien om å bygge opp trekapitalen i fondets skoger fast. Hensikten med tynning er blant annet å fremskynde tidspunktet for sluttavvirkning samt øke kvaliteten på skogen. I tillegg kommer det økonomiske utbyttet fra tømmeret. Totalresultatet for avvirkningen ble drøyt 45 000 kubikkmeter hvorav 19 000 kubikkmeter fra tynning. Tynningsvirke utgjør 42 % av totalkvantumet, noe som er meget høyt sett i relasjon til norsk skogbruk for øvrig. Rånettoen ble 216 kroner. Da er tynning, avvirkning av skog med lav kvalitet og lange driftsveilegder inkludert. Mekaniseringsgraden ved avvirkning var tilnærmet 100 %.

Driftsforholdene i skogen var gjennomgående bra hele året. Lokalt var det likevel til tider noe bløtt, slik at noen hogster

måtte utsettes. Tilgangen på maskiner og arbeidskraft har vært tilfredsstillende med unntak av Møre og Romsdal, hvor drift har måttet utstå på grunn av manglende hogstmaskinkapasitet. På Sørlandet er det fortsatt mangel på kapasitet for utførelse av tynningsdrifter.

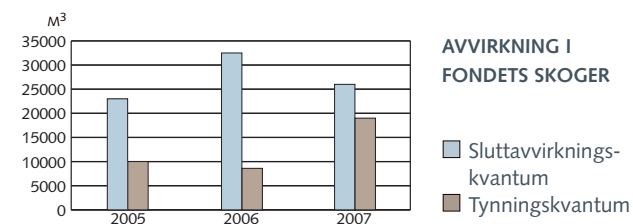
Etterslepet på vedlikehold av veier og hytter er nå tatt igjen. Standarden er lagt på det nivået som anses for økonomisk riktig. Arbeid med skogkultur⁽¹⁴⁾ pågår løpende. Det ble tilplantet snaut 600 dekar og pleiet ungskog på ca. 2 500 dekar. Utgiftene til skogkultur beløp seg til 1,5 mill. kroner. Det ble ikke brukt kjemiske ugressmidler mot uønsket vegetasjon.

Til tross for frasalg av mange eiendommer og synkende elgkvoter flere steder i landet, er utbyttet fra utmarkssektoren økt med 70 000 kroner fra foregående år. Resultatet ble på knapt 4 mill. kroner. I deler av Hedmark skaper ulv usikkerhet om kommende elgkvoter.

Selv om tilsiget av smålaks til elvene var meget dårlig i hele landet, økte fiskeinntektene med 52 000 kroner. For å bedre oppgangen av laks i elvene og stimulere til elvefiske,

OVF ER LANDETS STØRSTE EKSPORTØR AV JULETRÆR

Opplysningsvesenets fond er medeier i salgs- og utviklingsselskapet LIGOS KS. Dette selskapet skal bl.a. markedsføre juletrær og pyntegrønt⁽¹⁵⁾ i inn- og utland. Selskapet ble i 2007 Norges største eksportør av juletrær. Det ble solgt totalt 14 000 trær til Europa, de aller fleste til Tyskland.

Effektiv informasjonsflyt hos og mellom kirkelige organer er en overordnet målsetting for IKT-funksjonen i Opplysningsvesenets fond.

God informasjonsflyt gjennom et felles datanett bidrar for Den norske kirkes virksomheter til enhetlig og effektiv utførelse av like typer oppgaver og til bedre utnyttelse av kompetanse gjennom læring på tvers i organisasjonene. Samtidig vil god informasjonsflyt frigjøre tid til utførelse av primær-opp-gaver.

Fondet drifter, i tillegg til dataløsninger for egen organisasjon, også dataløsninger for bispedømmerådene, Kirkerådet, Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider (NDR) og flere andre organisasjoner tilknyttet kirken. Utover ansatte i egen organisasjon regnes også ansatte hos Ovfs tjenesteleverandører Statskog SF og NORSKOG som en del av fondets eget brukermiljø. Totalt omfattes ca. 500 brukere på rundt 50 geografiske steder. Tjenestene inneholder mer enn 20 sluttbrukerapplikasjoner. Sluttbrukerapplikasjoner omfatter administrative systemer (lønn- og personal, regnskap og kontorstøtte), sak-/arkivsystemer og hjemmekontorløsninger. I tillegg kommer en betydelig aktivitet i tilknytning til drift av digital kartløsning som benyttes av fondet og de nevnte tjenesteleverandører.

Stabilitet for brukere og datasikkerhet er høyt prioritert.

IKT-virksomheten er organisert gjennom avdelingen Ovf-nett. Ovt-nett er en betegnelse som benyttes for de IKT-tjenester Ovf yter til egen og andre virksomheter. Foruten egne ansatte gjøres omfattende bruk av eksterne ressurser for å ivareta de ulike driftsoppgavene.

HOVEDPUNKTER OVF-NETT DRIFT

Det har gjennom flere år vært et økende fokus på formalisering som et av flere ledd for å sikre stabilitet og sikkerhet for kontinuitet i forhold til drift av IKT-systemer.

I 2007 har formalisering av interne rutiner knyttet til endring av systemer og deling av driftsinformasjon mellom driftspersonale og dokumentasjon av dette hatt særlig fokus.

Det har også vært økt oppmerksomhet på kontrakter og oppfølging av disse. I forhold til drift blir alle endringer dokumentert i endringsordrer og dessuten blir det utarbeidet konsekvensutredninger.

Det er et vesentlig fokus på beredskap og kontinuitet. Det er tatt inn i planene for 2008 en videreføring av beredskapsimplementering. Dette innebærer en plan for kontinuitet

STABIL DRIFT I OVF-NETT

Innsatsen knyttet til sikring av stabilitet og sikkerhet i IT-driften har også i 2007 gitt gode resultater. Året har ellers vært preget av økt fokus på beredskap og kontinuitet. Det skal i 2008 utarbeides en plan for sikring av normal drift ved totalhavari i serverrom.

ved totalhavari av serverrom i tilknytning til skader som skyldes vann, brann eller andre kritiske årsaker.

Ny hjemmekontorløsning ble ferdig implementert i 2007. Det er blitt tatt i bruk håndholdte enheter for utveksling av kalender og kontakinformasjon for en begrenset gruppe brukere. Videre er det innført "singel sign on" ⁽¹⁸⁾ for flere intranettløsninger. Det er også innført proxy ⁽¹⁹⁾ i tilknytning til internettilgang fra applikasjonsservere ⁽²⁰⁾.

IT-driften har gjennom hele året hatt høy stabilitet.

HOVEDPUNKTER OVf-NETT KART

Ovf-nett Kart tilbyr Ovf og dets tjenesteleverandører en digital kartløsning som dekker Ovfs behov knyttet til geodata innenfor eiendoms- og kontraktsforvaltning. Ovf-nett Kart har levert slik løsning siden 2001, og arbeider kontinuerlig med videreutvikling samt forbedring av både systemapplikasjon og relatert eiendoms- og kontraktsinformasjon. Løsningen har som formål å kunne tilby saksbehandler et korrekt bilde av eiendommens grenser mv. I tillegg skal kartløsningen gjøre det lettere å avdekke ikke-utnyttet potensiale på eiendommene.

Det er i løpet av året jobbet mye med å sikre Ovfs eiendomsflater i digitalt kart – ODEK ⁽²¹⁾. Alle fondets eiendommer er gjennomgått og korrigeret, og det er i desember

2007 innført hyppigere oppdateringer med månedlige korreksjoner for salg/innløsninger.

Funksjonaliteten i digitale kart er utvidet og forbedret noe, blant annet ved at GAB ⁽²²⁾- opplysninger er aktivert. Det er startet et prosjekt med evaluering av teknologi på kart-systemapplikasjon. Prosjektet vil levere sin rapport i løpet av 2008 og det vil deretter bli foretatt en vurdering av de videre veivalg i utviklingen.

Det er i 2007 arbeidet med fallutredninger og enkeltspørsmål i denne anledning, herunder vurderinger av potensielle vassdragsutbygginger.

Det er arbeidet med kvalitetssikring av eiendomsdata. Kvalitetssikrede eiendomsdata anvendes bl.a. som grunnlag for salgsvurderinger.

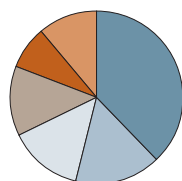
IT-funksjonen har i 2007 videreført et prosjekt for kvalitetssikring av skatter og avgifter fra kommuner vedrørende fast eiendom. Det har tidligere blitt avdekket en betydelig feilfakturerings fra kommunene. Det ble behandlet ca. 1700 krav i denne sammenheng. Arbeidet har medført stadig synkende antall feil for denne type fakturaer. Prosjektet ble avsluttet ved årsskiftet.

RESULTAT FOR IKT

TALL I TUSEN KRONER	2007	2006	2005
Driftsinntekter	2 220	1 702	939
Avskrivninger	-5 032	-4 165	-1 324
Refusjon forvaltningsorganet	-1 742	-1 636	-1 448
Kjøp av tjenester	-16 236	-13 150	-8 890
Annen driftskostnad	-8 339	-6 101	-6 204
Fordelt administrasjonskostnad	-3 638	-3 621	-2 435
Driftsresultat	-32 767	-26 971	-19 362
Investeringer	2 414	4 460	8 620

KNUT ERIK RUSTAD
Avdelingsleder for IKT

ANTALL BRUKERE AV IKT-TJENESTER FRA OVf-NETT

■ Bispedømmerådene	192	■ Kirkerådet	64
■ Ovf inkl. tjenesteleverandører	80	■ Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider (NDR)	42
■ Kirkelige organisasjoner i Kirkens hus ekskl. Kirkerådet	68	■ Andre	54

STABILITET FOR KONTOREIENDOMMENE

Porteføljen gjennom året har vært preget av stabilitet. Det er i 2007 ikke kjøpt eller solgt eiendommer. Fokus har vært på videreutvikling av eksisterende eiendommer og etablering av møte- og konferansesenter for bispedømmerådet i Borg. Alle eiendommer er fullt utleid.

Kontoreiendommer til kirkelige formål

Strategien for forretningsområdet Kontoreiendommer er å kunne tilby egnede kontorlokaler til ulike kirkelige virksomheter, hovedsaklig i byer med bispede.

Eiendomsporteføljen og organiseringen innenfor dette resultatområdet har vært uendret i 2007. Det er tidligere etablert to ulike selskaper, Rådhusgt. 1-3 KS og Clemens Eiendom KS.

Rådhusgt. 1-3 er organisert som et kommandittselskap⁽²³⁾ hvor Opplysningsvesenets fond deltar både som komplementar og kommandittist. Hensyntatt dette har Opplysningsvesenets fond en reell eierandel på ca. 91 % i Rådhusgt. 1-3. Den resterende andel eies av Den norske kirkes presteforening. Selskapet eier Kirkens hus i Oslo. Bygget på 10 700 m² er fullt utleid, hovedsakelig til kirkelig tilknyttede virksomheter. Gjenværende leietid for de største kontraktene er ca. 12 år. I 2007 var gjennomsnittlig leiepris for lyse lokaler⁽²⁴⁾ 1 474 kr/m², og brutto årsleie 11,6 mill. kroner. En verddivurdering høsten 2007 beregnet eiendommens markedsverdi til 221 mill. kroner, noe som er en økning på 32 mill. kroner fra forrige verddivurdering i 2004. Eiendommen er bokført til 154 mill. kroner.

Clemens Eiendom KS er et heleid datterselskap av Ovf, og eier seks eiendommer i Tromsø, Trondheim, Hamar og

Fredrikstad, med totalt 6 700 m². Alle eiendommer er i sin helhet utleid. Brutto leieinntekter for 2007 var 5,8 mill. kroner. Det arbeides med å etablere et møte- og konferansesenter for bispedømmerådet i Borg, og en avklaring er ventet innen utløpet av første halvår 2008. Det vurderes også mulig videreutvikling av eksisterende eiendommer og kjøp av nye eiendommer.

I 2007 er det utført vedlikeholdsarbeider på eiendommene i Tromsø, Hamar og Fredrikstad, og enkelte av eiendommene vil også i 2008 være gjenstand for viktig verdibevarende vedlikehold. Det er et overordnet mål at eiendommenes kulturhistoriske verdier skal ivaretas og at leietakernes behov for tjenlige lokaler løpende skal kunne tilfredsstilles.

Det er i 2007 utbetalt 900 000 kroner i utbytte til Ovf fra Clemens Eiendom KS.

RESULTAT FOR KONTOREIENDOMMER *)

TALL I TUSEN KRONER	2007	2006	2005
Salg av eiendom	0	10 197	3 003
Driftsinntekter	0	146	2 238
Avskrivninger	0	-36	-356
Kjøp av tjenester	0	-486	-116
Annen driftskostnad	-32	-291	-860
Fordelt administrasjonskostnad	-2	-75	-105
Driftsresultat	-34	9 455	3 804
Driftsresultat ekskl. salg eiendom	-34	-742	801
Investeringer	0	0	22 000

*) Forretningsområdet er organisert i datterselskaper og resultatvurdering må derfor også omfatte datterselskapenes regnskaper.

ELI SELSTAD
Avdelingsleder for Kontoreiendommer

Småkraft

NORDDAL PRESTEGÅRD

OLAV SKEIE
Avdelingsleder for Småkraft

Klima og CO₂-reduksjon ble i 2007 hyppige tema i den offentlige debatten. Debatten har bidratt til økt fokus på ny og fornybar energiproduksjon.

Satsingen på småkraft er organisert i det heleide datterselskapet Clemens Kraft KS (CK) og det er via regnskapet for CK at aktiviteten knyttet til dette forretningsområdet fremkommer.

HVA ER ET SMÅKRAFTVERK ?

Den grunnleggende forutsetningen for å bygge et småkraftverk er at man eier eller disponerer fallrettigheten. For å få det rennende vannet omgjort til kilowattimer trenges videre en del infrastruktur. Oppstrøms starter man med et inntaksbasseng, som leder vannet inn i en rørgate, og som deretter føres inn i en turbin som settes i bevegelse sammen med en generator. Strømmen føres fra denne via en transformator og ut på det offentlige strømmettet. Kraftproduksjonen omsettes på den nordiske kraftbørsen NordPool.

GRENSER I VASSDRAG

Fra gammel tid er vassdragene grenselinje mellom eiendommer. Eier man en side av et vassdrag, har man normalt 50 % av fallretten. Det er en stor spennvidde i eierandelen blant fondets vassdrag – fra noen få prosent til tosidig fallrett i hele vassdraget. I gjennomsnitt har fondet 40 % av fallretten.

Fondet har ca. 45 vassdrag som kan konsesjonssøkes.

I et gjennomsnittlig prosjekt er det 4–10 grunneiere, og grunnlaget for planarbeidet må tuftes på en samarbeidsavtale. For en del prosjekter er det uklare fallrettsforhold. Avklaring etter Jordskifteloven § 88 tar normalt 1–2 år. Med samarbeidsavtale på plass utarbeides det konsesjonssøknad parallelt med rettsavklaringen. Dette tar normalt fra et halvt til ett år, fordi man skal kartlegge biologisk mangfold i barmarksesongen.

LOVVERK OG UTBYGGING

Vannressursloven og Energiloven er de viktigste lovene for småkraftutbygging. NVE har hittil mottatt mer enn 300 søknader og det må påregnes minst 2 år før svar kan ventes. Gitt at konsesjon er innvilget, er neste steg detaljprosjektering, før anbudsrunder og bygging, som primært bør startes på vårparten. Oppsummert betyr det at med byggetid på 12 til 18 måneder, så er tidshorizonten fra idé til leveranse 4–5 år. Manglende overføringskapasitet i det regionale kraftnettet medfører at enkelte prosjekter blir utsatt eller i verste fall ikke realisert.

Driftsresultatet for forretningsområdet Småkraft ble minus 309 tusen kroner i 2007.

FØRSTE KONSESJON TIL OVVF

Etter flere års systematisk arbeid fikk Ovff i desember 2007 sin første konsesjon knyttet til ett av våre vassdrag. Prosjektet er Røstad kraftverk i Leksvik i Nord-Trøndelag. Fondets andel er ca. 20 % og planlagt produksjonskapasitet er rundt 10 GWh. Fondet forventer å få ytterligere 5–6 konsesjoner i 2008.

Eiendomsutvikling

Forretningsområdet Eiendomsutvikling har som mål å bidra til verdiskaping gjennom utvikling av fondets betydelige jord- og skogbrukseiendommer. Langsiktig eierskap til grunnarealene er en avgjørende forutsetning for å oppnå denne målsettingen.

Prestegårdene har i mange tilfeller sentrumsnær beliggenhet. Gjenværende arealer, spesielt på jordleiebrukene⁽²⁾, har ofte potensial for utvikling til utbyggingsformål. Det er derfor ikke aktuelt å avhende disse arealene før mulig eiendomsutvikling er utredet. Opplysningsvesenets fond har i 2007 videreført arbeidet med å gi innspill til arealplaner ved kommunenes rullering av disse. Fondet har i 2007 solgt eiendom for 11 mill. kroner. De største salgene har vært boligområder i Spydeberg, Løten, Molde og Ørsta, samt næringsområde i Skedsmo.

Fra andre halvår 2007 har bemanningen blitt økt med en stilling, og det er nå totalt 2,5 årsverk knyttet til resultatområdet. Med styrket bemanning har antall identifiserte og igangsatte prosjekter økt kraftig, og det antas å være grunnlag for ytterligere tilførsel av personalressurser på dette feltet. Det arbeides i økende grad med å få frem de langsiktige prosjektene som har størst verdipotensiale. Noen av de mest betydningsfulle prosjektene som er under arbeid er beliggende i Alta, Eidanger, Elverum, Hof, Lillesand, Lyngdal, Marienlyst (Oslo), Rakkestad, Sande, Sandefjord, Sandnes og Ullensaker.

Opplysningsvesenets fond har nå som hovedregel prosjektledelsen for alle nye prosjekter. Vi har imidlertid etablert samarbeid med nabogrunneiere og lokale eiendomsutviklere der dette anses hensiktsmessig. Det er en uttalt strategi å videreføre enkelte prosjekter utover planprosessene med sikte på å ta del i den videre verdiskaping. På denne måten ønsker vi å legge til rette for at fondets egne arealer kan gi prosjekter som etter hvert vil inngå som eiendomsaktiva i finansporteføljen.

RESULTAT FOR EIENDOMSUTVIKLING

TALL I TUSEN KRONER	2007	2006	2005
Salg av eiendom	11 134	20 118	16 727
Refusjon forvaltningsorganet	-1 593	-1 536	-1 584
Kjøp av tjenester	-1 466	-1 409	-1 908
Annen driftskostnad	-168	1 492	-4 357
Fordelt administrasjonskostnad	-1 077	-1 013	-1 304
Driftsresultat	6 830	17 652	7 574
Driftsresultat ekskl. salg eiendom	-4 304	-2 466	-9 153
Investeringer	1 291	834	0

ELI SELSTAD
Avdelingsleder for Eiendomsutvikling

MANGE PROSJEKTER UNDER ARBEID

Porteføljen er stadig økende og det er i dag rundt 60 ulike prosjekter som bearbeides. Prosjektene omfatter om lag 6 000 dekar grunnareal. Utover å bringe tomtene frem til ferdig regulerte arealer, vurderer fondet også å ta del i verdiskaping som finner sted etter at arealene er klare for utbygging.

Ovf satser på plantasjeskog i Mosambik

Opplysningsvesenets fond har sammen med Den svenska kyrkan v/Vesterås stift fått på plass et fond som skal investere 100 millioner dollar i plantasjeskog i Mosambik og Angola. Investeringen skjer gjennom Global Solidarity Forest Fund (GSFF).

Det er inngått langsiktige avtaler eller søkt om avtaler for bruk av ca. 1,3 mill dekar land i Mosambik. Investeringen skal i tillegg til akseptabel avkastning også skape arbeidsplasser og bidra til utvikling. Så langt er det skapt 1 000 arbeidsplasser og det forventes at ytterligere 1 000 arbeidsplasser skapes. I den nordligste provinsen Niassa er prosjektet allerede den største arbeidsgiveren. De ansatte i plantasjonen får en månedslønn på 80 USD som er vel 40 prosent over minstelønn i Mosambik. Videre gir prosjektet store miljøgevinster gjennom CO₂-binding og reskoding av ødelagt skog.

Investeringene skal skje over en 10 års periode. Det er gitt tillatelse til bruk eller konsesjon på ca. 840 000 dekar og søkt om ytterligere 470 000 dekar skogareal i Mosambik. Videre arbeides det med å anskaffe et større areal i Angola.

I tillegg til Opplysningsvesenets fond og Vesterås stift, eies GSFF bl.a. av en stor nederlandsk pensjonskasse, en amerikansk universitetsstiftelse, et skogfond og av Global Solidarity Fund International (GSFI). GSFF administreres av GSFI som eies av Vesterås stift og Opplysningsvesenets fond. Ovf har investert og kommittert⁽⁴⁾ ca. 7 mill. USD til prosjektet.

Det sørlige Afrika har gode forutsetninger med hensyn til klima, jordsmonn, og pris på land og arbeidskraft for etablering av plantasjevirkosomhet. Prosjektet regner med en gjennomsnittlig årlig avkastning på 13 prosent.

Halvparten av arealet skal tilplantes med naturlig tilhørende arter for denne delen av Afrika. Resten, ca. 650 000 dekar, skal være plantasjeskog med teak, afrikansk furu og eukalyptus. I motsetning til skog i Norge som har en omløpstid på 70 år, er omløpstiden i det sørlige Afrika 10 til 25 år avhengig av tresort.

Det er også under etablering et forsøksfelt på 100 000 dekar med jatropha. Jatropha er et oljeholdig tre hvor frukten anvendes til utvinning av planteolje. Planten gir fire ganger mer olje enn soyabønner og ti ganger mer enn mais pr. arealenhet. Oljen brukes til biodiesel og vil i første omgang forsyne prosjektets kjøretøyer med drivstoff. Restplanten kan brytes ned til sukker ved tilsetning av enzymer og gå inn i produksjon av bioetanol som kan brukes som tilsetning i bensin. Ved bruk av tidligere avskogede områder og bruk av jatropha unngås fjerning av skog og bruk av mat for å produsere biodrivstoff.

Mye av Mosambik er avskoget etter flere tiår med borgerkrig som opphørte tidlig på nittitallet. Plantingen gjenetablerer skog på store områder. Det var dette konseptet Wangari Maathai fra Kenya fikk Nobels fredspris for i 2004.

Ved å kombinere planting av naturlig tilhørende skog og plantasjer oppnås et naturlig biologisk mangfold. Virksomheten er FSC⁽¹⁷⁾ sertifisert (Forest Stewardship Council), den strengeste miljøsertifisering i verden i dag.

Prosjektet vil over de neste 10 år binde ca. 120 000 tonn CO₂ årlig – en mengde tilsvarende utslipp fra 54 000 biler. Nobels fredspris i 2007 til FNs klimapanel v/Rajendra Pachauri og Al Gore satte klimautfordringene fremst på dagsorden.

Prosjektet arbeider med å etablere et forskningsprogram mellom Universitetet i Maputo og et nordisk forskningsmiljø. Dette vil bidra til å overføre skogkompetanse til Mosambik.

Ovf investerer i en levende folkekirke

Ovf brukte i 2007 rundt 165 millioner kroner på ulike kirkelige formål. Kultur- og kirkedepartementet (KKD) gir i sitt årlige tildelingsbrev en ramme for midler fra Ovf til Kirkerådet. Ovf stiller midlene til disposisjon for Kirkerådet og sistnevnte organ beslutter hvordan pengene skal anvendes på ulike prosjekter og aktiviteter. Som det fremgår av oversikten til høyre er det mange forskjellige formål som tilgodeses og midlene fra Ovf gjør det mulig å opprettholde og videreføre viktige tiltak innenfor kirken.

Midler fra Ovf bidrar til at kommunene får midler til vedlikehold og drift av kommunale presteboliger. Støtten beregnes basert på et regelverk fastsatt av KKD. Ovf forvalter støtteordningen i samarbeid med bispedømmerådene og midlene utbetales hvert år i september. Det ble i 2007 gitt støtte til 531 boliger i totalt 221 av landets 431 kommuner.

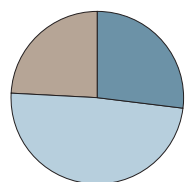
Den største posten er drift og vedlikehold av fondets egne presteboliger. Her ble det i 2007 anvendt i overkant av 80 mill. kroner. Av dette utgjør investeringer 36,5 mill. kroner. Ved utgangen av 2007 hadde fondet 439 presteboliger. Dette innebærer at det i gjennomsnitt ble anvendt i overkant av 180 000 kroner pr. bolig.

Oversikten til høyre viser fordelingen av fondets bidrag. 27 % av bidraget er av finansiell art. Det finansielle bidraget

består av tilskudd til Kirkerådet og tilskudd til kommunale presteboliger. 49 % av fondets tilskudd er knyttet til drift og vedlikehold av fondets egne boliger, mens 24 % er naturalytelse. Sistnevnte ytelse er nærmere forklart på side 55 i årsrapporten.

Alle tall i tusen kroner

Trosopplæring	1 486
Diakoni	2 184
Ung i kirken	2 466
Gudstjenesteliv	2 677
Søsterkirker	1 922
Samisk kirkeliv	786
Andre fellestiltak	4 260
Kapellprosjekt	500
Økumeniske organisasjoner	4 523
Samarbeidsråd for menighet og misjon i bispedømmene	1 100
Nytt medlemsregister Kirkerådet	1 300
Administrative formål i kirken	2 922
Tilskudd direkte fra Ovf	175
Sum finansielle tilskudd til kirkelige formål	26 301
Netto tilskudd kommunale presteboliger	18 524
Sum finansielle bidrag	44 825
Drift og vedlikehold av egne presteboliger	80 154
Naturalytelse	39 900
Sum ytelse til Den norske kirke	164 879

FORDELING AV OVFS BIDRAG

■ Finansielle bidrag	27 %
■ Egne presteboliger	49 %
■ Naturalytelse	24 %

Styrets beretning

Opplysningsvesenets fond (Ovf) er et selvstendig rettssubjekt som selv eier sine eiendommer og finanskapital. Eiendommene består av prestegårder, presteboliger, skog, vassdrag, festetomter og kontoreiendommer for kirkelige formål.

Ovf skal tilgodese kirkelige formål i samsvar med Grunnloven § 106 og lov om Opplysningsvesenets fond. Fondet kan sees på som en stiftelse i det at verdier skal bevares og videreutvikles.

Driftsutgiftene til forvaltningsorganet dekkes av fondets avkastning. Avkastningen av fondet ut over dette nyttes til å øke kapitalen og til overføring til Den norske kirke.

Det økonomiske resultatet av virksomheten i 2007 var tilfredsstillende og har gitt økning i fondets bokførte kapital.

FONDETS ORGANISERING

Opplysningsvesenets fond forvaltes av Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond. Forvaltningsorganet hadde ved årsskiftet 41 årsverk. Fondet benytter tjenesteleverandører i tilknytning til forvaltning av finansporteføljen, skog, festetomter, IKT og småkraft. Forvaltningskostnader, dvs. summen av forvaltningsorganets kostnader og honorar til eksterne forvaltere, utgjorde i 2007 91 mill. kroner. Beløpet utgjør 1,4 prosent av antatt markedsverdi av fondets eiendeler (inkl. datterselskaper), som pr. 31.12.2007 er beregnet til 6 570 mill. kroner.

PRESTEBOLIGER

Fondet eier 439 presteboliger, herav 11 bispeboliger. Boligene inkl. garasjer, uthus, naust og lignende har et

totalt areal på ca. 165 000 m². Det er i 2007 brukt i overkant av 80 mill. kroner til drift, vedlikehold og oppgradering. Det er kjøpt to nye og solgt tre eksisterende boliger. I femårsperioden 2003–2007 har 201 boliger gjennomgått større oppgradering eller rehabilitering. Til tross for økt innsats de siste årene gjenstår en del før vi kan si at alle presteboligene har ønsket standard og vedlikeholds nivå. En kartlegging i 2006 indikerte da et etterslep på ca. 270 mill. kroner. Det betyr behov for fortsatt sterk innsats til vedlikehold og oppgradering i flere år fremover.

I følge tjenesteordning for menighetsprester har prester plikt til å bo i den tjenesteboligen som er tillagt stillingen. Fritak for boplikten kan innvilges etter kriterier godkjent av Kultur- og kirke departementet (KKD). KKD har delegert myndighet til å fatte enkeltvedtak i bopliktssaker til fondets styre. Fondet har i 2007 mottatt og behandlet 10 søknader om bofritak. Samtlige er innvilget. Fritak fra boplikten innvilges alltid når presten har fylt 60 år. I flere bispedømmer er prestenes alderssammensetning slik at det må forventes et større antall søkere som er berettiget til fritak de neste årene. Dette vil skape store utfordringer for fondet m.h.t. egnet midlertidig bruk av boliger. Det må forventes at flere boliger blir solgt for så å kjøpe annen bolig på stedet når ny prest tiltrer.

Fra og med 2002 har Ovf dekket statens tilskudd til kommunale presteboliger (ca. 530 enheter i 2007). Tilskuddssatsene

fastsettes av KKD. Regelverket for beregning av satsene ble revidert i 2006 med virkning fra 2007. Netto tilskudd utgjorde i 2007 18,5 mot 11,4 mill. kroner i 2006.

FINANSFORVALTNINGEN

Fondets finansaktiva utgjorde ved årsskiftet 1 979 mill. kroner. Beløpet inkluderer en urealisert kursreserve på 233 mill. kroner. Ved utgangen av 2006 utgjorde finansaktiva 1 850 mill. kroner og kursreserven var 239 mill. kroner. Porteføljen består av aksjer, rentepapirer, eiendom, hedgefond⁽¹³⁾ og private equity⁽⁸⁾. Finansporteføljen hadde i 2007 en avkastning på 7,3 prosent mot 15,9 prosent i 2006. Rundt 48 prosent av porteføljen er plassert i utenlandske verdipapirer. Følgende aktivaklasser har særlig bidratt til resultatet i 2007: aksjer (10,7 prosent avkastning), eiendom (10,7 prosent avkastning), hedgefond (9,6 prosent avkastning) og private equity (12,7 prosent avkastning).

Det bokførte resultatet fra finansporteføljen (som ikke inkluderer urealiserte kursgevinster) var 158 mill. kroner i 2007 mot 189 mill. kroner i 2006.

Fondet har ved årsskiftet lånt ut nærmere 104 mill. kroner til kirkelige formål (kommunale presteboliger, kirkegårdsutvidelser, bårehus, restaureringer med mer) mot 123 mill. kroner året før.

Fondet er utsatt for finansiell markedsrisiko knyttet til svingninger i aksjemarkeder, rentenivå, valutakurser, endringer i eiendomsmarkedet samt kredittrisiko. For å dempe risiko har fondet diversifisert porteføljen i ulike aktivaklasser⁽⁷⁾, ulike markeder og gjennom bruk av flere forvaltere. Pr. 31.12.2007 var porteføljen fordelt på 220 enkeltinvesteringer hvorav 73 i fond. Fondsinvesteringene utgjorde ca. 50 prosent av samlet portefølje. Pr. 31.12.2007 var fondets største enkeltinvestering en aksjepost

i Norwegian Property ASA med en markedsverdi på ca. 109 mill. kroner. Posten utgjorde 5,5 prosent av samlet finanskapital. Videre brukes valutasikringsinstrumenter for å redusere valutarisiko.

En stor del av fondets finansielle portefølje er investert i likvide instrumenter som børnoterte aksjer, statsobligasjoner og fond. Fondet har ikke langsiktig gjeld, men har kausjonert for banklån til datterselskaper.

Finansporteføljen forvaltes i samsvar med hovedinstruks for Ovf vedtatt av KKD, samt særskilt finansinstruks vedtatt av styret. Ovf har i mange år hatt omfattende etiske retningslinjer for finansforvaltningen. Deler av finanskapitalen skal søkes investert i lønnsomme prosjekter i land under utvikling. Det er investert 26,2 mill. kroner og ytterligere kommittert⁽⁴⁾ 1 mill. kroner til mikrokreditt⁽⁵⁾ eller lignende finansieringsinstitusjoner i utviklingsland. Videre er det investert 10,8 mill. kroner og ytterligere kommittert 29,1 mill. kroner til et større plantasje-skogprosjekt i Mosambik. Prosjektet gjøres blant annet i samarbeid med Den svenska kyrkan, en større amerikansk universitetsstiftelse og flere internasjonale institusjonelle investorer. Det er videre investert i et mindre plantasjeprosjekt under oppstart i Nicaragua sammen med andre norske skogeiere.

FESTEKONTRAKTER

Ved årsskiftet hadde fondet ca. 9 000 gjenværende festekontrakter hvorav om lag 7 000 til bolig- og fritidsformål. Av disse gjelder ca. 130 boligfelt. Festeavgiften ble i 2007 oppregulert for 989 kontrakter mot 763 året før.

Fondet hadde i 2007 drøye 51 mill. kroner i festeinntekter mot 37 mill. kroner i 2006. Økningen skyldes for det meste oppregulerte avgifter for næringstomter samt at inntektene i 2006

ble negativt påvirket av en tilbakeføring av tidligere inntektsførte festeavgifter på en større skoletomt i Oslo. Tilbakeføringen ble foretatt som følge av en rettslig avgjørelse.

Regjeringen vedtok i september 2007 en varslet instruks om tomtefeste for statlig eiendom og statlig styrte fond. I praksis er det i hovedsak Ovf som rammes av instruksene som er forutsatt gjort gjeldende fra 1. juli 2008. Den innebærer at det skal benyttes avgifter og innløsningspriser som ligger betydelig under de betingelser tomtefesteloven og fondets kontrakter gir anledning til. For at instruksene skal gjøres gjeldende må lov om Opplysningsvesenets fond endres. Regjeringen har varslet Stortinget om at endringsforslag blir fremmet i løpet av våren 2008. Det er politisk uenighet om saken. Representanter for flere politiske partier i Stortinget har gitt uttrykk for at det er nødvendig med endring av grunnlovens § 106 før gjennomføring. Dette syn støttes av flere juridiske miljøer, men lovavdelingen i Justis- og politidepartementet har vurdert det slik at dette ikke er nødvendig. Dersom instruksene blir gjort gjeldende vil det medføre betydelig reduserte inntekter for fondet både i form av lavere festeavgifter og lavere innløsningspriser. Instruksene vil kunne innebære en formuesoverføring til enkeltpersoner på inntil 1,25 mrd. kroner. Konsekvensene vil være svekket evne for fondet til å yte tilskudd til og utføre oppgaver for Den norske kirke.

JORDBRUK

Ved utgangen av 2007 har Ovf 163 jordbrukseiendommer fordelt med 35 forpaktningsbruk⁽¹⁾ og 128 jordleiebruk⁽²⁾. Forpaktningsbrukene beholdes hovedsakelig fordi de representerer viktig kultur- og prestegårdshistorie. Salg av forpaktningsbruk ble avsluttet i 2006. Det er i 2007 gjennomført større investeringer i form av nybygg eller restaureringer på seks forpaktningsbruk.

GEIR-OVE SKOGØ
Styreleder

BJØRG TYSDAL MOE
Nestleder
Oppnevnt etter forslag fra Kirkerådet

ANNE LIV REISTAD
Styremedlem

For jordleiebrukene som stort sett er for små til å drives som selvstendige bruk inngås avtale om utleie av jord og/eller bygninger til interesserte i området. Det er i 2008 igangsatt et arbeid for å vurdere jordleiebrukene ut fra kulturelle og økonomiske kriterier. Arbeidet som skal være avsluttet inneværende år vil gi grunnlag for nærmere vurdering av hvilke jordleiebruk fondet ønsker å beholde. Det må antas at en del bruk vil bli solgt.

Gårdsbrukene har samlet snaut 20 000 dekar dyrket mark. De omfatter ca. 500 bygninger (ekskl. presteboliger) med et gulvareal på til sammen ca. 100 000 m².

SKOG OG UTMARK

Samlet eier nå Ovf 859 000 dekar skog og utmarksareal hvorav 491 000 dekar er produktiv skog. Totalt ble det i 2007 avvirket 45 000 m³ mot 41 000 m³ i 2006. Andelen tynningsvirke var henholdsvis 42 og 21 prosent. Økt avvirkning og betydelig økte tømmerpriser har gitt bedre resultat for tømmerdriften. Tilveksten i fondets skoger er ca. 100 000 m³ årlig. Da mye av tilveksten er i yngre skog vil økt hogstkvantum først finne sted nærmere 20 år frem i tid. Netto tilvekst i fondets skoger på 50–60 000 m³ årlig antas å binde 70–80 000 tonn CO₂. Dette er viktig i miljø sammenheng og innebærer opptak av CO₂ tilsvarende utslipp fra 30–36 000 biler. Fondets investeringer i plantasjeskog i det sørlige Afrika bidrar også betydelig til CO₂-binding.

Inntekter fra utleie av hytter, jakt- og fiskerettigheter er økende. Det samme gjelder inntekter fra uttak av grus, kalk og mineraler.

Med utgangspunkt i transaksjoner i 2006 og 2007 er prisen på skog- og utmarksarealer stigende.

Fondets landbrukseiendommer blir stadig viktigere som ressurs for eiendomsutvikling og småskala kraftproduksjon. Mange eiendommer har sentrumsnær beliggenhet i sitt område eller er utmark i attraktive fjellområder. Det er identifisert et større antall mindre vassdrag på fondets eiendommer med potensial for kraftproduksjon. På en av fondets eiendommer på Sørlandet er det etablert produksjon av juletrær og pyntegrønt⁽¹⁵⁾. Fondet er også medeier (34 prosent) i utviklings- og salgsselskapet Ligos KS som allerede første omsetningsår ble landets største eksportør av juletrær til det europeiske marked.

Ovf er flere steder involvert i grunneiersamarbeid for lokal næringsutvikling og verdiskapning. I Trysil deltar f. eks. fondet aktivt for å etablere "Eltosgodset". Det skal være en arena for opplevelser, aktiviteter og læring basert på ressursgrunnlaget på de samarbeidende eiendommene for å øke eiendommenes lønnsomhet.

Ovf kjøpte sommeren 2007 ca. 21 000 dekar skog i Trysil. Fondet har fra før rundt 50 000 dekar skog i nærliggende områder. Trysil kommune har gjort vedtak om å nekte fondet konsesjon bl.a. med begrunnelse i at prisen er for høy. Fondet har påklaget avgjørelsen.

Direktoratet for naturforvaltning har i 2007 registrert verne-kvaliteter på fondets eiendommer. Ovf er berørt av vern ved at det skal opprettes skogreservater på snaut 70 000 dekar på fondets eiendommer.

EIENDOMSUTVIKLING

Fondet har totalt under arbeid ca. 60 eiendomsutviklingsprosjekter. Arbeidet gir grunnlag for salg av omregulerte arealer

i en periode på 1–10 år. Arbeid med innspill til rullering av kommuneplaner der fondet har eiendom fortsetter og gir ofte utgangspunkt for nye eiendomsutviklingsprosjekter. Det er i 2007 solgt omregulerte arealer for til sammen 11 mill. kroner. Fondet har flere prosjekter hvor det arbeides videre med eiendommene etter godkjent reguleringsplan. I disse prosjektene samarbeides med eksterne aktører, enten nabogrunneiere eller lokale eiendomsutviklere. Virksomhetsområdet har økende omfang og personalkapasiteten er styrket i 2007.

SMÅSKALA VANNKRAFT

Virksomheten er organisert gjennom det heleide datterselskapet Clemens Kraft KS. Det er gjennomført en systematisk kartlegging av vannkraftpotensialet på fondets eiendommer. Mer enn 100 mindre vassdrag er analysert.

Det er så langt registrert 45 vassdrag som kan gi grunnlag for konsesjonsøknad, de fleste sammen med nabofalleiere. Prosjektene representerer en energimengde på 367 GWh ny, fornybar energi. Fondets andel utgjør 147 GWh eller 40 prosent. 6–8 av prosjektene er usikre fordi de har restriksjoner i form av vern og uavklarte falleierforhold. Den første konsesjonen ble innvilget i desember 2007. Ved evt. gjennomføring av alle prosjektene vil det kreve investeringer fra fondets side på i størrelsesorden 400 mill. kroner. Med dagens priser og rammebetingelser vurderes prosjektene å gi en avkastning på 12–14 prosent. Virksomhetsområdet forventes i løpet av 4–6 år å representere en viktig ny inntektskilde for fondet.

KULTUREIENDOMMER

Gjennom eierskapet til presteboliger og prestegårder er Ovf en av landets største eiere av kulturhistoriske eiendommer. Å forvalte

JENS RISVAND
Styremedlem

JAN OLAV AARFLOT
Styremedlem
Oppnevnt etter forslag fra Den norske kirkes presteforening

KARI ANNE DØLI
Varamedlem

denne delen av kulturarven på forsvarlig vis medfører betydelige finansielle forpliktelser hvert år.

På fondets eiendom er det til sammen 320 fredede bygg eller anlegg, herunder 105 presteboliger. Eiendommene gjenspeiler norsk prestegårdshistorie gjennom flere hundre år og representerer en viktig del av norsk kulturarv.

Det ble i 2007 brukt 18 mill. kroner til vedlikehold og restaurering av fredede og verneverdige bygg. Det er en målsetting at de kulturverdier mange av bygningene representerer skal holdes godt i hevd. For flere eiendommer mangler det fortsatt en del før denne målsettingen er nådd, men etterslepet er redusert de siste årene.

KONTOREIENDOMMER TIL KIRKELIGE FORMÅL

Virksomheten utføres gjennom selskapene Rådhusgaten 1–3 KS (Kirkens hus) der fondet eier ca. 91 % og det hel-eide datterselskapet Clemens Eiendom KS.

Kirkens hus har et bruttoareal på 10 700 m². Eiendommen er fullt utleid. Hovedtyngden av kontraktene har gjenværende løpetid på 12–13 år. Husleie for kontoreiendommer har hatt markert økning de to siste årene. Husleien i Kirkens hus ligger nå betydelig under markedsleie for tilsvarende bygg i Oslo.

Clemens Eiendom KS eier totalt seks eiendommer i Fredrikstad, Hamar, Trondheim og Tromsø. Eiendommene som har et brutto areal på ca. 6 700 m² er fullt utleid. Det arbeides med mulige nye prosjekter i Oslo, Stavanger, Molde og Tromsø.

IKT

Fondet drifter, i tillegg til dataløsninger for egen organisasjon, også dataløsninger for Kirkerådet, bispedømmerådene og noen andre virksomheter knyttet til kirken. Tjenesten omfatter nesten 500 brukere lokalisert på ca. 50 steder og har rundt 20 sluttbrukerapplikasjoner.

Leveranse av IKT-tjenester er i hovedsak basert på innleide ressurser. Gjennom hele 2007 har brukerne hatt stabile løsninger.

KKD har i 2007 nedsatt en arbeidsgruppe som skal vurdere organiseringen av fremtidige IKT-løsninger for Den norske kirke. Arbeidsgruppen ventes å legge frem sine vurderinger i løpet av mai 2008.

ARBEIDSMILJØET

Ovf er en IA-bedrift med følgende to delmål:

1. sykefraværet skal ikke overstige 4,5 %.
2. Ovf skal ha en aktiv livsfasepolitikk.

Ved ansettelser har Ovf i tillegg til formell kompetanse lagt vekt på erfaring. Det er i samsvar med hovedavtalen innført ekstra feriedager for arbeidstakere over 60 år. Gjennomsnittsalder for ansatte var ved utgangen av 2007 48 år mot 47 året før. Det legges til rette for redusert og fleksibel arbeidstid for ansatte som er i en omsorgssituasjon.

SYKEFRAVÆR

I 2007 har Ovf hatt et totalt sykefravær på 4,9 prosent mot 3,0 prosent året før. Av sykefraværet i 2007 var ca. 2/3 langtids sykefravær (mer enn 16 dager). Det har ikke vært personsaker eller ulykker. Det vil i tiden fremover legges større vekt på å forebygge sykefravær relatert til arbeidsmiljøet.

Fondet har incitamentprogram for økt fysisk aktivitet blant medarbeiderne.

LIKESTILLING

I samsvar med bestemmelsene i Ovfs personalreglement og lønnspolitiske retningslinjer blir det lagt særlig vekt på likestilling ved rekruttering av nye ledere og saksbehandlere. Dersom det finnes kvalifiserte søkere av begge kjønn, innstilles alltid kvalifiserte kandidater av begge kjønn. I Ovfs lønnspolitiske retningslinjer er det videre slått fast at disse skal bidra til likelønn mellom kvinner og menn. Av ansatte i Ov f er 40 prosent kvinner. Kvinneandelen i ledelsen er 28 prosent. Det er nå bare marginale lønnsforskjeller mellom kvinner og menn i Ov f. Fondets styre har fem faste medlemmer. To av disse er kvinner.

MILJØ

Ovf ønsker gjennom sin forvaltning og sine investeringer å bidra til mer bærekraftig og renere miljø. Følgende forhold har særlig betydning:

- Netto tilvekst i fondet skoger binder årlig 70–80 000 tonn CO₂ – tilsvarer utslipp fra 30–36 000 biler.
- Fondets andel av plantasjeskog i Mosambik binder anslagsvis årlig gjennomsnittlig 6 000 tonn CO₂ gjennom de neste 20 år – tilsvarer utslipp fra 3 000 biler. Prosjektet vil dessuten bidra til gjenoppbygging av ødelagt skog på 2–3 mill. dekar. Deltakelse i et mindre plantasjeprojekt i Nicaragua bidrar også positivt til CO₂-binding og reskoging.
- Fondet deltar i Carbon Disclosure Project (CDP), et samarbeid mellom investorer som representerer 41 000 mrd. dollar i forvaltning. CDP arbeider med å øve press for å få ned CO₂-utslippene hos de selskapene CDP investerer i.
- Fondet har en lang rekke små vannkraftverk under planlegging. Fondets andel av kraften fra disse vil utgjøre ca.

150 GWh ny fornybar energi – som tilsvarer forbruket i om lag 7 500 eneboliger.

- Ved rehabilitering av presteboliger og annet husvære foretas tilleggsisolering og installasjon av mer energieffektive varmekilder.
- Fondet invester i virksomheter som produserer fornybar energi og forbedret miljøteknologi.
- Fondets kontor er lokalisert i kort gangavstand fra Oslo Sentralbanestasjon. Dette gir redusert behov for transport for ansatte og gjester.
- Fondet disponerer ikke parkeringsplasser for ansatte eller gjester. Dette bidrar til økt bruk av kollektive transportmidler.
- Fondet kjøper CO₂-kvoter for alle tjenestereiser med fly foretatt av ansatte.

HOVEDTREKK I REGNSKAPET

Driftsinntektene i 2007 ble knapt 207 millioner kroner. Av dette er 98 mill. kroner knyttet til salg av eiendommer. Samlet sett er driftsinntektene i 2007 nærmere 74 mill. kroner lavere enn foregående år. Inntektsreduksjonen skyldes lavere eiendomssalg.

Da fondet ikke har ansatte, og Kongen har delegert sin myndighet til et forvaltningsorgan, er det Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond som administrerer fondet. Utgiftene til driften av forvaltningsorganet blir lagt ut av statskassen, og fondet refunderer staten for de tjenester forvaltningsorganet utfører for fondet. Refusjonen til staten var 32,9 mill. kroner i 2007. Dette er 2,9 mill. kroner mer enn foregående år.

Driftskostnadene inklusive avskrivninger utgjorde drøyt 150 mill. kroner i 2007 mot nærmere 141 mill. kroner i 2006.

Driftskostnadene omfatter alle kostnader knyttet til forvaltning og drift av eiendommene, herunder tjenestekjøp fra forvaltningsorganet. Utover tjenestekjøp fra forvaltningsorganet, er de største postene relatert til vedlikehold av bygg og anlegg, IKT-tjenester og tjenestekjøp fra eksterne underleverandører.

Driftsresultatet ble 56,1 mill. kroner mot 139,7 mill. kroner i 2006. Resultatet for finanspostene ble 158 mill. kroner i 2007 mot 189 mill. kroner i 2006.

Resultat før utbytte ble i 2007 214 mill. kroner mot 329 mill. kroner i 2006.

Opplysningsvesenets fond er et skattefritt rettssubjekt, jf skatte- loven § 2–30 første ledd bokstav b.

UTBYTTE TIL KIRKELIGE FORMÅL

Opplysningsvesenets fond skal etter lov om Opplysningsvesenets fond § 2 komme Den norske kirke til gode. Dette skjer ved at fondet gir finansielt tilskudd og på annen måte yter tjenester til kirkelige formål. Verdien på finansielle ytelser fremkommer i regnskapet som overskuddsdisponering. Uttaket av disse tjenestene skjer i det regnskapsår inntektene opptjenes. Tilskuddet til felleskirkelige tiltak skal disponeres i året etter at det er opptjent. På denne bakgrunn er det av overskuddet for 2007 avsatt 25,5 mill. kroner til felleskirkelige tiltak for 2008.

Finansielle ytelser til kirkelige formål utgjorde i 2007 44,8 mill. kroner. Verdien av naturalytelser er for 2007 beregnet til nesten 40 mill. kroner. Det reelle tilskuddet til kirkelige formål er imidlertid større enn det som defineres som summen av finansielt utbytte og verdsettelse av naturalytelser. I tillegg til disse ytelsene kommer fondets kostnader til drift, vedlikehold og rehabilitering av presteboligene. Dette utgjorde rundt 80 mill.

kroner i 2007. Samlet ytelse overfor kirken i 2007 ble 165 mill. kroner. Presteboligene binder dessuten anslagsvis 1,4 mrd. kroner i kapital uten at denne forrentes.

DISPONERING AV ÅRETS RESULTAT

Til og med 2000 har alle gevinster vært avsatt til kapitalfondet, både gevinster fra salg av eiendom og salg av verdipapirer, eller som det het i lov om det beneficerede gods av 1821 § 48: «De tilfeldige temporære inntekter der utgjør Opplysningsvesenets voksende fond, må i intet tilfelle utgives eller anvendes».

Denne lovbestemmelse var videreført i lov om Opplysningsvesenets fond § 5. Etter at § 5 i lov om Opplysningsvesenets fond ble endret i 2001, skal ikke verdipapirgevinster lenger avsettes til kapitalfondet.

Styret har foreslått følgende disponering av resultatet for 2007:

TALL I TUSEN KRONER.

Årsresultat	214 129
Finansielt utbytte til kirkelige formål	44 825
Inntektsføring tidligere avsatt til kirkelige formål	-25 500
Netto finansielt utbytte til kirkelige formål	19 325
Årsresultat etter utbytte til kirkelige formål	194 804
Disponering av årsresultat etter utbytte:	
Avsetning av netto salgsinntekt eiendom til kapitalfondet	98 183
Avsetning til felleskirkelige tiltak	25 500
Til disposisjonsfond	71 121
Sum disponert og overført	194 804

FORVALTNINGSORGANETS REGNSKAP

Forvaltningsorganets regnskap for 2001 fulgte kontantprinsippet og var en del av statsbudsjettet. Fra 2002 er forvaltningsorganet

nettobudsjettert og ikke lenger budsjettert i statsbudsjettet. Forvaltningsorganet følger Norsk standard kontoplan og et modifisert regnskapsprinsipp.

Lønn og personalrelaterte kostnader utgjorde i 2007 totalt 25,2 mill. kroner. Husleie og drift av forvaltningsorganets lokaler utgjorde 3,9 mill. kroner. Totalt ble kostnadene i 2007 32,9 mill. kroner, som tilsvarer det beløp som er refundert fra fondet.

REVISJON

Styret besluttet i 2002 at fondets virksomhet skal kvalitetssikres med internrevisjon. Denne utføres gjennom innleide tjenester med gjennomgang av virksomhetsområder besluttet av styret. Selskapets regnskap revideres av Riksrevisjonen. I henhold til vedtatt prosedyre offentliggjør ikke Riksrevisjonen sitt avsluttende revisjonsbrev før i oktober 2008.

UTSIKTENE FREMOVER

Fra årsskiftet og frem til medio april har utviklingen i verdens aksjemarkeder vært negativ. Problemene i kredittmarkedene spesielt i USA, men også Europa har blitt mer omfattende og dypere enn det som ble antatt sist høst. Vekstanslagene for disse markedene er nedjustert. Redusert tilgang av likviditet og økte risikopremier har gitt negative utslag spesielt for rentefølsomme bransjer og virksomheter. I Asia, deler av Latin Amerika, Midt-Østen og Øst-Europa forventes veksten fortsatt å være høy. Verdens aksjemarkeder målt etter fortjeneste pr. aksje (PE) ligger imidlertid meget lavt i historisk sammenheng. På den annen side forventes redusert inntjening for virksomheter spesielt i vestlige markeder. Videre forventes at oljeprisen vil holde seg på et høyt nivå på kort og mellomlang sikt. Det antas at rentenivåene i vestlige markeder vil reduseres noe i tiden fremover for å motvirke lavere vekst. Det er tegn til at inflasjonen vil tilta i vestlige land og land under utvikling.

Vi tror det blir et vanskelig aksjemarked i store deler av 2008 med vesentlig mindre muligheter til å ta ut gevinster enn de tre – fire foregående år. Med bakgrunn i en forventet svakere markedsutvikling vil fortsatt begrensning av nedsiderisiko⁽⁹⁾ knyttet til fondets finansportefølje ha stor oppmerksomhet.

Med utgangspunkt i en bredere erkjennelse av at vi er inne i en menneskeskapt klimaendring med vidtrekkende alvorlige konsekvenser antas at næringsliv og husstander i årene fremover vil bli påført økonomiske byrder for å motvirke utviklingen. På den annen side vil det både fra det offentlige og næringslivet bli satset stort på tiltak, forskning og produktutvikling som kan reversere eller forsinke den uønskede utviklingen. Ovf anser det viktig å bidra til dette. Samtidig vil antakelig situasjonen åpne for en rekke interessante investeringsmuligheter i ny teknologi og nye produkter og virksomheter i årene fremover.

Fondets inntekter fra tomtefeste vil være avhengig av om tidligere omtalt instruks blir gjennomført. Tomtefestere er gjennom lovgivningen og viktige høyesterettsdommer generelt gitt god beskyttelse. Det er derfor fra fondets ståsted fortsatt vanskelig å se noen god begrunnelse for at de 2–3 prosent av landets tomtefestere som fester tomt av Ovf skal særbehandles med overførsel av betydelige verdier på bekostning av viktige felleskapsoppgaver.

Regjeringen besluttet i forbindelse med revideringen av nasjonalbudsjettet at det skal innføres en statlig tilskuddsordning for istandsetting av fredede middelalderkirker. Tilskuddet som vil være inntil 30 prosent av kostnadene til enkeltprosjekter er besluttet dekket av Ovf. Det er usikkert hvor stort omfang tilskuddsordningen vil få. Det ventes ikke utbetalinger i henhold til ordningen av betydning før i 2009.

Fondet er tidlig i 2008 gjort kjent med at regjeringen vil belaste fondet med en engangskostnad på 20 mill. kroner for å dekke Kirkerådets kostnader tilknyttet etablering av nytt medlemsregister for Den norske kirke. Beløpet blir fordelt med en halvpart hver i 2008 og 2009.

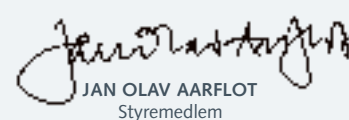
Oslo, 14. april 2008

GEIR-OVE SKOGØ
Styreleder

ANNE LIV REISTAD
Styremedlem

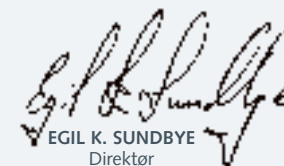
JAN OLAV AARFLOT
Styremedlem

BJØRGE TYSDAL MOE
Nestleder

JENS RISVAND
Styremedlem

EGIL K. SUNDBYE
Direktør

Innhold regnskap

Resultatregnskap	38
Balanse	38
Kontantstrøm	39
Regnskapsprinsipper	40
Note 1 – Gevinst og kostnader ved salg av eiendom	41
Note 2 – Driftsinntekt	41
Note 3 – Annen driftsinntekt	41
Note 4 – Immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	42
Note 5 – Refusjon Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond	42
Note 6 – Driftskostnad	42
Note 7 – Finansielt utbytte til kirkelige formål	43
Note 8 – Finansielle anleggsmidler	43
Note 9 – Kundefordringer	45
Note 10 – Andre fordringer	45
Note 11 – Kapitalfond	45
Note 12 – Disposisjonsfond	45
Note 13 – Skogfond	45
Note 14 – Annen avsetning for forpliktelser	45
Note 15 – Annen kortsiktig gjeld	45
Note 16 – Garantier og sikkerhetsstillelser	45
Note 17 – Valutasikring og effekt av denne	46
Note 18 – Beholdningsoversikt verdipapirer	46
Note 19 – Konsernmellomværende	50
Note 20 – Konsolidert regnskap for 2007	51

Resultatregnskap

TALL I 1000 KRONER	NOTE	2007	2006	2005
Gevinst ved salg av eiendom	1	98 183	192 454	138 014
Driftsinntekt	2	98 614	79 435	83 014
Annen driftsinntekt	3	9 957	8 483	11 086
Sum inntekter		206 754	280 372	232 114
Avskrivning varige driftsmidler	4	-11 409	-9 555	-5 551
Refusjon Forvaltningsorganet	5	-32 865	-29 983	-29 859
Driftskostnad	6	-106 365	-101 163	-90 490
Sum driftskostnader		-150 639	-140 701	-125 899
Driftsresultat		56 115	139 671	106 215
Driftsresultat ekskl. gevinst ved salg av eiendom		-42 068	-52 784	-31 799
Renteinntekt		19 448	16 759	15 711
Finansinntekter og utbytte verdipapirer		67 043	51 954	45 735
Gevinster og tap verdipapirer		59 248	114 701	90 678
Reversering nedskrivning andre fin. omløpsmidler		0	9 348	1 913
Annen rentekostnad		-18	-80	-17
Annen finanskostnad		12 293	-3 428	-22 852
Netto finansinntekter		158 014	189 255	131 168
Årsresultat	20	214 129	328 926	237 383
DISPONERING AV ÅRSRESULTAT:				
Finansielt utbytte til kirkelige formål	7	44 825	37 697	35 157
Inntektsføring tidligere avsatt til kirkelige formål		-25 500		
Årsresultat etter utbytte til kirkelige formål		194 804	291 229	202 226
DISPONERING AV ÅRSRESULTAT TIL EGENKAPITAL:				
Avsetning av gevinst salg eiendom til kapitalfondet	1, 11	98 183	192 454	138 014
Inflasjonssikring overføres kapitalfondet	11	0	0	26 829
Til disposisjonsfondet	12	96 621	98 775	37 384
Sum disponert og overført		214 129	328 926	237 383

Balanse

TALL I 1000 KRONER	NOTE	2007	2006	2005
ANLEGGSMIDLER				
Immaterielle eiendeler				
Melkekvoter	4	356	356	325
Varige driftsmidler				
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	4	318 728	257 740	241 955
Maskiner og inventar	4	842	905	0
IT-utstyr	4	6 410	8 873	8 865
Sum varige driftsmidler		325 980	267 519	250 820
Finansielle anleggsmidler				
Investering i datterselskap	8	89 448	86 748	79 030
Lån til datterselskap	8, 19	33 957	33 957	23 957
Anleggsobligasjoner og selskapsandeler	8	143 877	101 429	40 084
Utlån til kirkelige formål		103 560	121 424	109 980
Sum finansielle anleggsmidler		370 842	343 558	253 052
Sum anleggsmidler		697 178	611 433	504 197
OMLØPSMIDLER				
Fordringer				
Kundefordringer	9	35 851	16 426	19 487
Mellomværende datterselskap	19	2 344	5 394	2 684
Andre fordringer	10	11 793	31 893	30 468
Sum fordringer		49 988	53 713	52 639
Investeringer				
Aksjer	18	420 033	363 413	305 848
Eiendomsandeler	18	404 603	286 897	178 183
Obligasjoner	18	408 171	418 922	486 472
Andre finansielle instrumenter	18	221 640	234 671	202 802
Verdiregulering av verdipapirer	18	-1 339	-1 339	-10 688
Sum investeringer	18	1 453 106	1 302 564	1 162 617
Kontanter og kontantekvivalenter				
Bankinnskudd		30 990	90 207	57 238
Sum omløpsmidler		1 534 084	1 446 485	1 272 493
Sum eiendeler		2 231 262	2 057 918	1 776 692

Kontantstrøm

TALL I 1000 KRONER	NOTE	2007	2006	2005
Egenkapital				
Kapitalfond	11	1 945 954	1 847 771	1 655 317
Bufferfond		3 420	3 420	3 420
Disposisjonsfond	12	242 280	171 159	72 384
Sum egenkapital		2 191 653	2 022 349	1 731 120
Avsetning for forpliktelser				
Skogfond	13	5 906	3 613	1 438
Kortsiktig gjeld				
Leverandørgjeld		17 592	16 658	20 653
Skyldig offentlige avgifter		1 586	2 021	1 549
Annen avsetning for forpliktelser	14	8 670	12 005	16 610
Annen kortsiktig gjeld	15	5 855	1 271	5 322
Sum kortsiktig gjeld		33 703	31 956	44 134
Sum gjeld og forpliktelser		39 609	35 569	45 572
Sum gjeld og egenkapital		2 231 262	2 057 918	1 776 692

TALL I 1000 KRONER	2007	2006	2005
Årsresultat	214 129	328 926	237 382
Gevinst ved salg av eiendom	98 834	-193 507	-138 922
Avskrivninger og nedskrivninger	11 409	9 555	5 551
Endring i driftsmessige eiendeler, gjeld og fordringer	7 767	-11 077	18 584
Reversering nedskrivning andre finansielle omløpsmidler	0	-9 348	-1 913
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	134 471	124 549	120 682
Kjøp av varige driftsmidler	-69 870	-26 284	-76 504
Salg av varige driftsmidler	98 834	193 507	138 922
Netto finansielle investeringer	-177 827	-221 105	-132 596
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-148 863	-53 882	-70 178
Finansielt utbytte til kirkelige formål	-44 825	-37 697	-35 157
Kontantstrøm fra finansielle aktiviteter	-44 825	-37 697	-35 157
Netto likviditetsendring	-59 218	32 970	15 347
Kontanter 1. januar	90 207	57 238	41 891
Kontanter 31. desember	30 990	90 207	57 238

Oslo, 14. april 2008

 GEIR-OVE SKOGØ
 Styreleder

 ANNE LIV REISTAD
 Styremedlem

 JAN OLAV AARFLOT
 Styremedlem

 BJØRG TYSDAL MOE
 Nestleder

 JENS RISVAND
 Styremedlem

 EGIL K. SUNDBYE
 Direktør

Regnskapsprinsipper

Generelt: Opplysningsvesenets fond har sitt grunnlag i GrL § 106. Fondet er et eget rettssubjekt som er regulert ved "Lov om opplysningsvesenets fond" av 7. juni 1996. Det er regjeringen (Kongen) som fastsetter vedtektene, oppnevner styret og gir instruks til styret. Styret skal påse at virksomheten drives i samsvar med selskapsformål og retningslinjer. Styret har ansvaret for en tilfredsstillende organisering og forvaltning av selskapet og skal bl.a. påse at registrering og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

Opplysningsvesenets fond er et skattefritt rettssubjekt (statlig innretning eller fond), jf skatteloven § 2–30 første ledd bokstav b.

Årsregnskapet er avlagt i henhold til regnskapsloven av 1998. Regnskapet er utarbeidet etter norske regnskapsstandarder og i henhold til god regnskapskikk. Datterselskapene følger regnskapsloven. Det er ikke utarbeidet et fullstendig konsernregnskap da datterselskapene ikke anses å ha vesentlig betydning i forhold til å vurdere konsernets stilling og resultat, jfr. regnskapsloven § 3.8. Det er imidlertid utarbeidet egen note (note 20) som viser et konsolidert regnskap for 2007.

Regnskapet for Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond følger et modifisert kontantprinsipp, og fondet refunderer de kostnader som er bokført i forvaltningsorganets regnskap.

Inntekts- og kostnadsføring: Inntekter ved salg av eiendom bokføres på tidspunktet for inngåelse av kontrakt. Som driftsinntekt er klassifisert inntekter som ikke anses å være av midlertidig karakter og som er regulert i avtaler og kontrakter. Annen driftsinntekt omfatter inntekter av forbigående eller midlertidig art hvor det ikke foreligger et avtalemessig grunnlag for inntekten.

Periodiserings- og vurderingsprinsipper: Regnskapet bygger i samsvar med god regnskapskikk på transaksjons-, opptjenings-, sammenstillings- og kongruensprinsippene. Ved usikkerhet anvendes beste estimat.

Klassifisering av eiendeler og gjeld: Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er klassifisert som omløpsmidler. Tilsvarende regler er benyttet for klassifisering av langsiktig og kortsiktig gjeld.

Immaterielle eiendeler og varige driftsmidler: Anleggsmidlene er i regnskapet oppført til anskaffelseskost med fradrag for planmessige avskrivninger. Avskrivningene er fordelt lineært over anleggsmidlenes forventede økonomiske levetid. Immaterielle eiendeler avskrives ikke. Det anses ikke å foreligge vesentlig risiko for verdifall for slike aktiva.

Fondet har inntil år 2001 ikke aktivert investeringer og påkostninger. Eiendommer ervervet før utløpet av 2000 er bokført samlet med kroner 1 000, da kostpris på eiendom ervervet helt tilbake til 1821 ikke har latt seg rekonstruere.

Omløpsmidler: Omløpsmidler er vurdert til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi

Fordringer: Kundefordringer og andre fordringer er vurdert til pålydende etter fradrag av avsetninger til dekning av påregnelige tap. Konstaterte tap kostnadsføres.

Finansielle investeringer: Finansplasseringene ses på som en portefølje. Opplysningsvesenets fond er en langsiktig investor. Dette innebærer at ingen finansielle omløpsmidler klassifiseres som handelsportefølje basert på kortsiktig videresalg. Finansielle omløpsmidler skal derfor bokføres til kostpris/laveste verdis prinsipp. Anskaffelseskost ved kjøpstidspunktet er kjøpspris tillagt kurtasje, jfr. regnskapslovens § 5-4. Ved tilordning av anskaffelseskost etter regnskapslovens §5-5 velges gjennomsnittlig anskaffelseskost. Rentebærende investeringer behandles etter "opptjent rente prinsipp", dvs. at både avtalt rente (kupong) og over/underkurs periodiseres. Børsnoterte verdipapirer og verdipapirfond bokføres som omløpsmidler. Det samme gjelder utlån til kirkelige formål. Normalt

bokføres også unoterte verdipapirer som finansielt omløpsmiddel. Der hvor finansielle plasseringer ut fra ovenstående likevel skal betraktes som finansielt anleggsmiddel, blir det truffet en beslutning i hvert enkelte tilfelle. Betingede fordringer bokføres til kr. 0.

Valuta: Beholdninger, fordringer og gjeld i utenlandsk valuta vurderes etter Norges Banks referansekurs pr. 31.12. Valutagevinst og -tap føres under finansposter.

Disponering og utbytte: Utbytte til kirkelige formål fremkommer i regnskapet som finansielt utbytte utbetalt i regnskapsåret. Imidlertid er det besluttet at tilskuddet til kirkelige formål skal disponeres i året etter at det er opptjent. På denne bakgrunn er det av overskuddet for 2007 avsatt 25,5 mill. kroner til kirkelige formål for 2008 i tillegg til det som faktisk er utbetalt i 2007.

Kontantstrømoppstilling: I oppstillingen er kun bankinnskudd og lignende definert som kontanter.

Fondet har ingen ansatte.

Riksrevisjonen er revisor. Det utbetales ikke revisjonshonorar.

NOTE 1 – GEVINST OG KOSTNADER VED SALG AV EIENDOM

TALL I 1000 KRONER	2007	2006	2005
Jordbruk	3 549	13 668	11 257
Tomter	74 210	122 739	101 434
Skog	4 749	20 616	5 301
Eiendomsutvikling	11 134	20 118	16 726
Forretningsbygg	0	10 197	3 034
Presteboliger	5 191	6 169	1 170
Salgsutgifter	-651	-1 053	-908
Sum gevinst ved salg av eiendommer, til kapitalfondet	98 183	192 454	138 014

NOTE 2 – DRIFTSINNTEKT

TALL I 1000 KRONER	2007	2006	2005
Husleie	15 387	15 781	17 357
Tomtefeste	51 363	37 003	42 409
Forpaktning	4 095	3 741	4 216
Jordleie	3 491	3 074	2 955
Skogsdrift	18 285	15 986	11 981
Utmarksnæring	2 461	2 291	1 927
Grus og mineraler	3 531	1 558	2 169
Sum driftsinntekt	98 614	79 435	83 014

NOTE 3 – ANNEN DRIFTSINNTEKT

TALL I 1000 KRONER	2007	2006	2005
Administrasjonsvederlag	4 464	4 762	5 597
Leieinntekter	1 955	1 297	2 476
Vassdragserstatninger	701	722	661
Fra skogavgiftsfond	0	0	1 500
Driftsinntekt IKT	2 220	1 702	852
Andre inntekter	617	0	0
Sum annen driftsinntekt	9 957	8 483	11 086

Noter

NOTE 4 – IMMATERIELLE EIENDELER OG VARIGE DRIFTSMIDLER

TALL I 1000 KRONER	IMMATERIELLE EIENDELER			BYGNINGER ANLEGG	JORD, SKOG, FESTETOMTER	EIENDOMS- UTVIKLING	VARIGE DRIFTSMIDLER		SUM IMM. EIENDELER OG VARIGE DRIFTSMIDLER
	MELKEKVOTER	PRESTEBOLIGER					IKT	MASKINER, INVENTAR	
Anskaffelseskost 01.01.2007	381	210 007	42 923	25 132	896	14 694	950	294 985	
Tilgang i år	0	36 510	7 850	21 784	1 291	2 413	1	69 849	
Avgang i år	0	0		0	0	0	0	-10 003	
Anskaffelseskost 31.12.2007	381	246 517	50 773	46 916	2 187	17 107	951	364 833	
Akkumulerte avskrivninger	-25	-16 236	-5 297	0	0	-10 566	-141	-32 265	
Akkumulerte nedskrivninger	0	-6 232	0	0	0	0	0	-6 232	
Bokført verdi 31.12.2007	356	224 049	45 876	46 916	2 187	6 541	810	326 336	
Årets avskrivning	0	-4 721	-1 560	0	0	-5 032	-96	-11 409	
Avskrivningssats	0 %	2 %	4 %	0 %	0 %	33 %	10 %		

NOTE 5 – REFUSJON FORVALTNINGSORGANET FOR OPPLYSNINGSVESENETS FOND

TALL I 1000 KRONER	2007	2006	2005
Forretningsområde			
Presteboliger	5 933	5 141	5 273
Jordbruk	2 814	2 574	2 644
Skog og utmark	681	704	723
Eiendom og festetomter	3 881	3 597	3 629
Eiendomsutvikling	1 593	1 536	1 584
IKT	1 742	1 636	1 448
Generell administrasjon	15 436	13 995	13 427
Finans	783	800	1 131
Sum refusjon	32 865	29 983	29 859

NOTE 6 – DRIFTSKOSTNAD

TALL I 1000 KRONER	2007	2006	2005
Vedlikehold av bygninger	25 939	26 524	26 957
Honorar tjenesteleverandører	36 179	32 683	23 151
Drift av eiendommer	22 698	21 195	17 311
Annen driftskostnad	21 549	20 761	23 071
Sum driftskostnad	106 365	101 163	90 490

NOTE 7 – FINANSIELT UTBYTTE TIL KIRKELIGE FORMÅL

TALL I 1000 KRONER	2007	2006	2005
Trosopplæring	1 486	1 922	1 188
Diakoni	2 184	2 624	2 006
Ung i kirken	2 466	3 119	2 571
Gudstjenesteliv	2 677	2 530	896
Søsterkirker	1 922	2 061	1 995
Samisk kirkeliv	786	581	660
Andre fellestiltak	4 260	5 153	6 346
Kapellprosjekt	500	500	562
Økumeniske organisasjoner	4 523	4 647	5 010
Samarbeidsråd for menighet og misjon i bispedømme	1 100	1 100	1 100
Nytt medlemsregister Kirkerådet	1 300	0	0
Administrasjon i Kirkerådet	2 922	2 070	3 414
Tilskudd direkte fra Ovf	175	0	0
Sum tilskudd til kirkelige formål	26 301	26 307	26 363
Tilskudd til kommunale presteboliger	35 181	28 277	26 569
Husleieinntekt kommunale presteboliger	-16 657	-16 887	-17 775
Netto tilskudd kommunale presteboliger	18 524	11 390	8 783
Sum finansielt utbytte	44 825	37 697	35 157

NOTE 8 – FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER (FORTSETTELSE)

VERDIPAPIR	KONTORSTED	EIERANDEL %	KOSTPRIS	MARKEDSVERDI	UREALISERT GEVINST	PÅLØPTE RENTER	MARKEDSVERDI MED RENTER	RESULTAT 2007	EGENKAPITAL 31.12.07
Datterselskap									
Clemens Kraft KS	Oslo	90	4 500	4 500	0	0	4 500	-2 731	1 061
Clemens Kraft AS	Oslo	100	520	520	0	0	520	-40	479
Clemens Eiendom KS	Oslo	90	21 600	24 109	2 509	0	24 109	1 499	26 788
Ovf Eiendom AS	Oslo	100	6 020	6 157	137	0	6 157	129	6 157
Rådhusgaten 1-3 KS	Oslo	86	50 690	68 484	17 794	0	68 484	-4 752	1 053
Rådhusgaten 1-3 AS	Oslo	91	6 118	6 930	812	0	6 930	67	7 982
Sum investering i datterselskap			89 448	110 700	21 252	0	110 700	-5 828	43 520

NOTE 8 – FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER

TALL I 1000 KRONER	KONTORSTED	EIERANDEL %	ANDEL RESULTAT 2007	ANDEL EK 31.12.07
Selskap				
Clemens Kraft KS	Oslo	90	-2 458	955
Clemens Kraft AS	Oslo	100	-40	479
Clemens Eiendom KS	Oslo	90	1 349	24 109
Ovf Eiendom AS	Oslo	100	129	6 157
Rådhusgaten 1-3 KS	Oslo	86	-4 087	905
Rådhusgaten 1-3 AS	Oslo	91	61	7 263
Sum investeringer i datterselskap			-5 046	39 868

Datterselskapene er utelatt fra konsolideringen. Datterselskaper anses ikke å ha betydning for vurderingen av fondets stilling og resultat, jf. Regnskapsloven § 3-8.

Noter

NOTE 8 – FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER (FORTSETTELSE)

VERDIPAPIR	EIERANDEL %	KOSTPRIS	MARKEDSVVERDI	UREALISERT GEVINST	PÅLØPTE RENTER	MARKEDSVVERDI MED RENTER
Lån til datterselskap						
Clemens Eiendom KS, ansvarlig lån	100	10 000	10 000	0	0	10 000
Rådhusgaten 1-3 KS, ansvarlig lån	86	14 457	14 457	0	0	14 457
Rådhusgaten 1-3 KS, langsiktig lån	86	9 500	9 500	0	0	9 500
Sum lån til datterselskap		33 957	33 957	0	0	33 957
Anleggsobligasjoner						
Røysheim ansvarlig lån		1 429	1 429	0	0	1 429
Bjørvika Kontorbygg I AS		7 620	7 759	139	139	7 897
DnB NOR Verden Alpha Gulv 2007/2010		10 000	10 300	300	0	10 300
DnB NOR Kreditvekst 2007/10 (nullkupong)		3 000	2 822	-178	0	2 822
DOF Subsea ASA FRN 09032011		8 000	7 874	-126	34	7 908
Finarca Norfund flrt		4 074	3 383	-691	1	3 384
Forus kontorbygg lån		1 575	1 581	6	6	1 587
Hansa Property Group ASA 07/10 FRN		5 000	5 031	31	56	5 086
DnB NOR Kreditkupong 07-14		10 000	8 648	-1 352	24	8 672
Lagårdsveien Holding AS obl		4 000	4 000	0	0	4 000
BSA Lange kontrakter lån 07/17 7,5%		10 771	10 973	202	633	11 606
Logistikkbygg I AS		2 105	2 134	29	29	2 163
Norfund - LAAD		5 615	4 508	-1 107	79	4 587
Obligasjonsforetaket 3 6,10%20/09/15		29 343	25 500	-3 843	511	26 011
Obligasjonsforetaket 5		10 000	8 617	-1 383	17	8 634
Obligasjonsforetaket 4 22/06/2016		15 000	13 318	-1 682	418	13 736
Risløkka Eiendom AS		1 425	1 446	21	21	1 467
Ski Eiendomsinvst AS		1 200	1 222	22	22	1 244
Small Business Development Fund Georgia (Kolibri)		1 078	1 082	4	0	1 082
Sparebanken Nord-Norge 2006/20013		10 000	8 937	-1 063	101	9 038
Norwegian Microcredit LLC, Aserbadsjan		1 091	1 082	-9	0	1 082
Prisma Microfinanzas Peru		1 091	1 082	-9	0	1 082
Sum anleggsobligasjoner		143 416	132 727	-10 690	2 090	134 817
Selskapsandeler LIGOS AS/KS		460	460	0	0	460
Sum anleggsobligasjoner og selskapsandeler		143 877	133 187	-10 690	2 090	135 277

NOTE 9 – KUNDEFORDRINGER

TALL I 1000 KRONER	2007	2006	2005
Kundefordringer	40 060	20 635	21 987
Avsetning tap på kundefordringer	-4 209	-4 209	-2 500
Sum	35 851	16 426	19 487

Tap på kundefordringer er klassifisert som annen driftskostnad i resultatregnskapet.

NOTE 10 – ANDRE FORDRINGER

TALL I 1000 KRONER	2007	2006	2005
Påløpt festeavgift	0	2 332	6 820
Påløpt rente	3 749	3 606	3 365
Kortsiktige fordringer forvaltere	760	1 164	7 387
Øvrige fordringer	7 284	24 792	12 897
Sum andre fordringer	11 793	31 893	30 469

Alle fordringer har forfall innen 31. desember 2008.

NOTE 11 – KAPITALFOND

TALL I 1000 KRONER	2007	2006	2005
Kapitalfond per 01.01.	1 847 771	1 655 317	1 490 474
Tillagt netto gevinster salg av eiendom	98 183	192 454	138 014
Inflasjonssikring	0	0	26 829
Kapitalfond per 31.12.	1 945 954	1 847 771	1 655 317

NOTE 12 – DISPOSISJONSFOND

TALL I 1000 KRONER	2007	2006	2005
Disposisjonsfond per 01.01.	171 159	72 384	35 000
Anvendt til kirkelige tilskudd 2007	-25 500	0	0
Avsatt kirkelige tilskudd 2008	25 500	25 500	25 500
Tillagt fondet	71 121	73 275	11 884
Disposisjonsfond per 31.12.	242 280	171 159	72 384

NOTE 13 – SKOGFOND

TALL I 1000 KRONER	2007	2006	2005
Skogfond per 01.01.	3 613	1 438	2 548
Netto endring	2 293	2 175	-1 110
Skogfond per 31.12.	5 906	3 613	1 438

NOTE 14 – ANNEN AVSETNING FOR FORPLIKTELSE

TALL I 1000 KRONER	2007	2006	2005
Forpliktelser tjenesteleverandører	2 481	2 650	2 036
Andre påløpte driftskostnader	6 189	9 355	14 574
Sum avsetninger	8 670	12 005	16 610

NOTE 15 – ANNEN KORTSIKTIG GJELD

TALL I 1000 KRONER	2007	2006	2005
Forskuddsfakturert husleie	0	0	631
Kortsiktig gjeld finansforvaltning	192	530	42
Gjeld finansforvaltere	5 663	742	4 649
Sum annen kortsiktig gjeld	5 855	1 271	5 322

NOTE 16 – GARANTIER OG SIKKERHETSSTILLELSER

TALL I 1000 KRONER	2007	2006	2005
Garantier med pant til datterselskaper	34 000	99 000	35 000
Uinnkalt kommandittkapital m.v. datterselskaper	49 000	52 000	37 857
Uinnkalt kommandittkapital m.v. andre selskaper	190 838	149 816	66 394
Sum garantier og andre forpliktelser	273 838	300 816	139 251

Noter

NOTE 17 – VALUTASIKRING OG EFFEKT AV DENNE

TALL I 1000 KRONER	MARKEDSVERDI EIENDELER	MARKEDSVERDI DERIVATER	NETTO VALUTA- EKSPONERING
Sveitsiske Franc	9 221	-11 143	-1 922
Japanske Yen	6 995	-15 713	-8 718
Euro	162 921	-102 972	59 949
Britiske Pund	3 610	-12 313	-8 703
Svenske Kroner	16 297	-16 910	-613
Amerikanske Dollar	367 069	-307 109	59 960
Hong Kong Dollar	0	-5 835	-5 835
Australske Dollar	6	0	6
Sum utenlandsk valuta	566 119	-471 995	94 124
Valutasikringsgrad		83 %	

NOTE 18 – BEHOLDNINGSOVERSIKT VERDIPAPIRER

TALL I KRONER	EIERANDEL %	KOSTPRIS	MARKEDSVERDI	UREALISERT	PÅLØPT RENTE
NORSKE AKSJER					
Aksjefond					
Banco Norge		10 966 426	31 389 003	20 422 578	
Diverse					
Kirkelig Kulturverksted AS	40 %	3 000 001	3 000 001	0	
Kolibri Kapital ASA B-aksjer	15 %	2 689 860	2 620 095	-69 765	
Silvifuturum Drift AS	37 %	69 509	146 509	77 000	
Verdane IV TWIN		2 962 193	4 612 292	1 650 099	
Energi					
Acery S.A (NO)		1 944 335	4 910 625	2 966 290	
DOF ASA		2 821 705	2 595 825	-225 880	
Farstad Shipping ASA		1 950 564	3 270 800	1 320 236	
Fred Olsen Energy ASA		197 414	654 500	457 086	
Norsk Hydro ASA		2 318 722	5 594 960	3 276 238	
Petroleum Geo Services ASA		750 714	2 050 750	1 300 036	
Prosaf ASA		2 691 572	8 797 950	6 106 378	
Solstad Offshore ASA		2 253 498	5 828 000	3 574 502	
StatoilHydro ASA		9 918 938	16 093 532	6 174 594	
TGS Nopec Geophysical Company ASA		2 541 201	4 438 700	1 897 499	
Awilco Offshore ASA		1 157 063	1 349 152	192 089	

TALL I KRONER	EIERANDEL %	KOSTPRIS	MARKEDSVERDI	UREALISERT	PÅLØPT RENTE
Fjellkraft AS		6 813 500	12 097 800	5 284 300	
SeaDrill Ltd. (NO)		4 581 020	8 551 683	3 970 663	
Sjøfossen Energi AS C-aksjer		1 000	226 844	225 844	

Finansielle tjenester

DnB NOR ASA		5 931 559	7 719 000	1 787 441	
Cultura Sparebank		250 000	250 000	0	
Sparebanken Midt-Norge		805 594	1 191 692	386 097	
Sparebanken Møre Gr.fond		893 071	1 117 600	224 529	
Sparebanken Nord-Norge Gr.fond		1 382 209	1 193 800	-188 409	
Sparebank 1 SR bank		925 545	1 207 472	281 927	
Verdibanken ASA		6 900 810	7 856 730	955 920	

Helsevern

PhotoCure ASA		647 962	579 232	-68 730	
---------------	--	---------	---------	---------	--

Industri

Lerøy Seafood Group ASA		2 045 617	4 070 000	2 024 383	
Tomra Systems ASA		880 212	847 000	-33 212	
Veidekke ASA		594 253	1 725 500	1 131 247	
Austevoll Seafood ASA		1 915 200	2 101 400	186 200	
Norwegian Air Shuttle ASA		1 322 031	2 898 350	1 576 319	
Yara International ASA		1 922 385	6 061 150	4 138 765	

Informasjonsteknologi

EDB Business Partner ASA		1 890 547	1 599 510	-291 037	
Ementor ASA		789 536	840 480	50 944	

Konsumentvarer

Ekornes ASA		1 118 657	1 547 100	428 443	
Komplett ASA		881 945	2 145 200	1 263 255	
Lighthouse Caledonia ASA		2 423	1 311	-1 112	
Marine Harvest ASA		126 467	92 860	-33 606	
Orkla ASA		6 257 644	10 443 431	4 185 787	
Schibsted ASA		3 930 818	3 066 917	-863 902	
BWG Homes ASA		1 739 864	1 389 720	-350 144	

Media

Mediehuset Vårt Land AS		4 999 940	4 185 177	-814 763	
Strek Media AS	14 %	125 000	125 000	0	

Noter

TALL I KRONER	EIERANDEL %	KOSTPRIS	MARKEDSVRDI	UREALISERT	PÅLØPT RENTE
Offshore					
Pareto World Wide Offshore AS		6 160 000	6 000 000	-160 000	
Scorpion Offshore Ltd.		958 365	903 900	-54 465	
Siem Offshore Inc.		1 471 314	1 908 770	437 456	
Private Equity					
Cubera Secondary KS		4 168 495	3 971 360	-197 135	
FO Nordic Private Equity 2007 IS		1 904 000	1 946 000	42 000	
Verdane Private Equity ASA		1 289 002	10 377 735	9 088 733	
NorTeak AS		250 000	250 000	0	
Storebrand Internrtional Private Equity Fund VI		6 001 050	5 378 295	-622 755	
Råvarer					
SalMar ASA		2 611 002	2 846 800	235 798	
Shipping og transport					
Odfjell ASA		1 138 846	2 367 400	1 228 554	
Pareto Shippinginvest I KS		1 504 508	2 725 000	1 220 492	
Pareto Shippinginvest II KS		2 495 294	5 140 836	2 645 542	
Westfal-Larsen Chemical Carriers I Investor KS		5 100 000	5 100 000	0	
Wilh. Wilhelmsen ASA		761 043	5 300 000	4 538 957	
Telekommunikasjon					
Telenor ASA		4 055 495	7 616 325	3 560 830	
Teknologi og vekst					
Tandberg ASA		1 130 101	942 050	-188 051	
Sum norske aksjer		148 907 038	245 259 124	96 352 085	
UTENLANDSKE AKSJER					
Aksjer Asia					
Diverse					
Hutchison Whampola Ltd HKD 25 Ords		3 482 813	3 313 319	-169 494	
Telekommunikasjon					
NTT Docomo Inc (JPY)		2 644 346	2 613 257	-31 088	
China Mobile LTD		1 934 461	3 156 821	1 222 360	

TALL I KRONER	EIERANDEL %	KOSTPRIS	MARKEDSVRDI	UREALISERT	PÅLØPT RENTE
Transport					
East Japan Railway Company		1 467 784	1 379 968	-87 817	
Private Equity					
Morgan Stanley Private Equity Asia		477 359	469 404	-7 955	
Aksjer Europa					
Diverse					
Standard Chartered Ord		5 147 512	5 075 703	-71 809	
Energi					
Solarworld		1 592 950	1 528 578	-64 372	
Farmasi					
Roche Holdings Ag Genusschein (CHF)		4 542 468	4 730 117	187 649	
NeoMed Innovation IV LP		3 539 638	2 963 092	-576 545	
Finans					
UBS AG REG SHS CHF		1 770 062	1 572 446	-197 616	
Zurich Financial Services		2 934 688	2 917 654	-17 034	
Konsumentvarer					
Syngenta AG Chf5.6		3 578 650	3 839 599	260 949	
Unilever (GBP)		2 923 956	3 049 516	125 560	
Oil Service					
BHP Billiton plc USdo.50		4 627 388	3 867 551	-759 837	
Private Equity					
Carlyle Europe Partners III		955 129	907 554	-47 575	
Råvarer					
Bayer AG NVP ORDS		4 230 092	5 967 642	1 737 550	
Aksjer Sverige					
Private Equity					
Verdane Venture V B KS		952 231	6 113 750	5 161 519	
Verdane Capital VI KS		3 473 566	3 341 559	-132 007	

Noter

NOTE 18 – BEHOLDNINGSOVERSIKT VERDIPAPIRER (FORTSETTELSE)

TALL I KRONER	EIERANDEL %	KOSTPRIS	MARKEDSVERDI	UREALISERT	PÅLØPT RENTE
Råvarer					
Global Solidarity Forest Fund AB 5%		2 373 500	2 740 702	367 202	
Global Solidarity Fund International AB	42 %	8 470 000	8 455 000	-15 000	
Aksjer USA					
Bilindustri					
Advance Auto Parts Inc. Com		2 945 674	2 713 963	-231 711	
Diverse					
Avon Prods Inc Com stk		2 688 375	2 610 397	-77 978	
Merck & co inc		5 689 995	5 694 071	4 076	
Qualcomm INC COM		2 144 230	1 661 437	-482 793	
X5 Retail Group					
NV GDR EACH REP		1 017 970	2 245 987	1 228 017	
Energi					
Exxon Mobil Corp.		5 289 954	5 512 139	222 185	
Farmasi					
Celgene Corp.		3 382 177	2 541 430	-840 747	
Finans					
Franklin Resources INC. COM STK		4 311 063	3 892 170	-418 893	
Northern Trust Corp Com stk		4 425 496	4 834 506	409 009	
Helse					
Baxter International Inc. Com Stk		3 586 735	3 490 374	-96 361	
Medtronic INC		3 199 815	2 763 087	-436 727	
Industri					
Deere & Co Com		2 666 872	3 253 000	586 128	
Foster Wheeler LTD Com		3 225 727	3 422 358	196 631	
Spirit Aerosystems hldgs INC CL A		1 868 228	1 790 630	-77 598	
Informasjonsteknologi					
Adobe Sys Inc Com stk		4 491 925	4 023 552	-468 373	
Automatic Data Processing Inc Com stk		4 470 698	4 052 569	-418 130	
Bucyrus Intl		3 675 687	4 027 579	351 891	

TALL I KRONER	EIERANDEL %	KOSTPRIS	MARKEDSVERDI	UREALISERT	PÅLØPT RENTE
Electronic Arts Inc Com stk		3 775 705	3 669 416	-106 289	
Google INC		5 822 841	5 848 118	25 277	
Intel Corp Com stk		2 991 425	3 003 292	11 867	
Microsoft Corp Com (USD)		3 834 512	4 362 143	527 631	
Konsumentvarer					
American Tower		3 581 374	3 479 297	-102 077	
Brmalls DR REG S 1DR		933 217	855 963	-77 253	
Kohls Corp Com stk		2 988 953	2 682 693	-306 261	
Offshore					
Marathon Oil Corp		3 401 883	3 713 668	311 784	
Oceanlink Offshore III DIS		1 468 245	3 084 270	1 616 025	
Telekommunikasjon					
Quanta SVCS INC COM STK		3 460 905	2 913 809	-547 096	
Private Equity					
Zeus Private Equity 2 ICC LTD		3 379 440	3 246 600	-132 840	
CS Opportunity Partners India		3 094 125	2 705 500	-388 625	
CS Select Partners		4 441 878	4 387 101	-54 777	
FO Global Infrastruktur (IS) Formuesforv		2 841 600	2 784 000	-57 600	
Oppotunistic Global Strategies IS		2 020 000	2 018 713	-1 287	
Aksjefond utland					
Bank Investment Sicav Global Emerging Markets SRI		8 382 000	9 980 217	1 598 217	
Bank Invest New Emerging Markeks Sicav		8 098 400	7 982 335	-116 065	
Dexia Sustainable Sicav Pacific		13 064 744	11 762 540	-1 302 204	
Credit Suisse Equity Fund Asian Property Unit B		13 415 800	15 807 230	2 391 430	
JP Morgan Funds JF India Funds USD A		6 383 200	8 554 375	2 171 175	
Nordea Private Equity II Global Fund of Funds KS		15 704 218	14 871 506	-832 712	
Internasjonale fond Norge					
Skagen Kon-Tiki		37 841 977	69 035 904	31 193 927	
Sum utenlandske aksjer		271 125 656	313 281 171	42 155 513	
Sum aksjer		420 032 694	558 540 295	138 507 598	

Noter

TALL I KRONER	EIERANDEL %	KOSTPRIS	MARKEDSVRDI	UREALISERT	PÅLØPT RENTE
EIENDOMSANDELER					
Eiendom Norge					
Hansa Property Group ASA		14 985 000	16 966 350	1 981 350	
BSA Berlin AS	11 %	32 408 120	33 444 060	1 035 940	
Bjørvika, Kontorbygg I AS	15 %	16 228 826	30 294 150	14 065 324	
Brynsalléen 6 KS	15 %	6 150 000	12 502 500	6 352 500	
BSA Development AS	10 %	3 600 000	3 600 000	0	
Pareto Fornebu Eiendom					
Holding IS/AS	12 %	7 020 000	7 230 339	210 339	
Forus Kontorbygg AS	10 %	4 050 000	4 050 000	0	
Hyllinge Invest AS	12 %	2 520 000	10 860 000	8 340 000	
Industrifinans Røysheim AS	25 %	2 162 300	2 633 583	471 283	
Kjeller Vest KS	7 %	1 302 000	1 979 663	677 663	
Kristoffer Aamodtsgate 9 KS	15 %	10 900 000	21 366 660	10 466 660	
Pareto Lagårdsveien					
Holding AS	13 %	7 527 890	7 327 000	-200 890	
BSA Lange kontrakter AS	12 %	17 000 160	16 852 000	-148 160	
Logistikkbygg I AS	15 %	3 650 000	11 525 730	7 875 730	
Myren Eiendomsinvest AS		5 226 750	5 121 774	-104 976	
Northern Logistic Property		11 903 230	10 781 087	-1 122 143	
Norwegian Property ASA		83 498 700	109 324 563	25 825 863	
Pareto Handelseiendom II		7 040 000	6 646 454	-393 546	
Pre EiendomsInvest					
Tyskland AS	11 %	27 000 000	26 470 000	-530 000	
Risløkka Eiendom AS	15 %	3 517 500	7 318 500	3 801 000	
Sinsenveien 45-49 KS	8 %	5 610 000	8 250 000	2 640 000	
Ski Eiendomsinvest AS	5 %	1 800 000	1 897 640	97 640	
Eiendom utland					
CS Globale Private Real Estate		11 268 480	9 739 800	-1 528 680	
Morgan Stanley Eurozone					
Office Fund D1		25 099 543	31 453 911	6 354 368	
Morgan Stanley Eurozone					
Office Fund E2		16 911 895	18 747 441	1 835 546	
Prime Office Germany		25 000 000	25 000 000	0	
Realkapital European Opportunity AS		18 701 416	29 277 831	10 576 415	
Thames River Property Growth					
& Income Fund LTD		32 521 100	30 384 601	-2 136 499	
Sum eiendomsandeler		404 602 910	501 045 637	96 442 727	

TALL I KRONER	EIERANDEL %	KOSTPRIS	MARKEDSVRDI	UREALISERT	PÅLØPT RENTE
OBLIGASJONER					
Norske obligasjoner					
Ansvarlig lån					
Marine Harvest ASA		3 826 666	3 405 733	-420 933	
Pareto Handelseiendom II					
Ansvarlig lån		2 640 000	2 640 000	0	
Verdibanken ASA		1 500 000	1 537 366	13 950	23 416
Finansobligasjoner					
Nordea Bank FI 06/09 0%					
Alternative råvarer		10 000 000	8 997 180	-1 002 820	
Indeks obligasjoner					
Bolit og Næringsbanken					
ASA 07/12 Index		5 025 000	4 845 000	-180 000	
Orkla Finans Soft					
Commodities II 06/12		5 075 000	5 415 500	340 500	
Obligasjonsfond					
FMK Råvarer (Diversified					
Commodities Fund)		7 575 000	9 314 062	1 739 062	
Skagen Avkastning		1 423 356	1 435 185	11 829	
Absolute Return					
Bond Fund IH (NOK)		91 539 070	91 526 477	-12 593	
Nordea obligasjon III		87 857 533	85 249 872	-2 607 661	
Pluss Likviditet II		1 666 917	1 683 736	16 819	
Pareto Høyrente		1 728 066	1 668 227	-59 838	
Obligasjoner					
Verdane Venture IV Twin AS		253 175	253 175	0	
Sum norske obligasjoner		220 109 783	217 971 513	-2 161 685	23 416
Utenlandske obligasjoner					
Private Equity renter					
European Clean Energy Fund		3 045 300	2 985 375	-59 925	
Crystal Fund II		12 879 849	7 752 448	-5 127 401	
Solidus Investment Fund		5 906 925	5 411 000	-495 925	
Tetragon Credit Income Fund Ltd		12 737 665	11 157 057	-1 580 607	

Noter

NOTE 18 – BEHOLDNINGSOVERSIKT VERDIPAPIRER (FORTSETTELSE)

TALL I KRONER	EIERANDEL %	KOSTPRIS	MARKEDSVERDI	UREALISERT	PÅLØPT RENTE
Obligasjonsfond					
Skagen Tellus		10 151 340	9 855 133	-296 207	
Bank Invest SRI Global					
Emerging Markeds Debt		16 327 456	15 651 853	-675 603	
Nordic Microcap		4 429 500	4 269 775	-159 725	
Diversified Income Institutional					
Nok (hedge) Inc		116 466 290	114 191 888	-2 274 402	
Obligasjoner					
France BTF T-Bill 07feb 2008EUR		5 058 975	5 155 504	96 529	
US Treasury bill due 21/02/2008		1 057 631	1 077 763	20 132	
Sum utenlandske obligasjoner		188 060 931	177 507 796	-10 553 134	
Sum obligasjoner		408 170 714	395 478 309	-12 714 819	
Likvider					
Bankkonti		62 675 975	62 675 975		
Forex forward/spot			7 064 664	7 064 664	
Sum likvider		62 675 975	69 740 139	7 064 664	
HEDGEFOND					
Aksjer					
Alysheba Fund Ltd.		11 353 140	13 921 811	2 568 671	
Argo Capital Investors Fund					
SPC Global Special Sit		9 906 400	10 522 755	616 355	
CQS Convertible and Quant					
Strategy Fund 1B		3 319 559	3 857 271	537 711	
CQS Conv+Quant Strategies feeder D		6 633 832	7 708 399	1 074 567	
Cheyne Special Situations Fund INC		8 206 187	10 886 954	2 680 767	
Deephaven Global Multi Strategy FD		12 318 400	13 369 368	1 050 968	
Episode Inc		5 596 200	5 411 000	-185 200	
Gondwana Fund Ltd		8 442 013	8 569 758	127 745	
Paulson Advantage Fund		5 567 400	5 411 000	-156 400	
Permal Europe US dollar Hedged Ltd		8 644 230	9 808 731	1 164 501	
Permal FX Financials & Futures Ltd		12 143 070	12 912 924	769 853	
Permal Fixed Income Holdings NV		11 063 602	11 139 911	76 309	
Permal Japan Opportunities					
Fund Class A		8 123 800	5 428 277	-2 695 523	

TALL I KRONER	EIERANDEL %	KOSTPRIS	MARKEDSVERDI	UREALISERT	PÅLØPT RENTE
Permal Multi-Manager					
Natural Resources		3 046 147	3 209 516	163 369	
Peloton Multi Strategy		12 662 127	14 259 998	1 597 871	
Thames River Warrior Fu		14 264 486	13 873 085	-391 401	
Zulauf Europe Fund USD Ltd		9 574 508	8 829 574	-744 934	
Renter					
Ikos financial Too fund		8 098 437	7 021 902	-1 076 535	
Sum hedgefond		158 963 538	166 142 234	7 178 694	
Sum andre finansielle instrumenter		221 639 513	235 882 873	14 243 358	
NEDSKRIVING AV VERDIPAPIRER					
Marine Harvest ASA		-1 339 333			
Sum investeringer		1 453 106 498	1 690 948 114	236 478 864	23 416

Eierandel er oppgitt der fondet eier fem prosent eller mer.

NOTE 19 – KONSERNMELLOMVÆRENDE

TALL I 1000 KRONER	2007	2006	2005
Langsiktig fordring			
Rådhusgaten 1-3 KS	23 957	23 957	23 957
Clemens Eiendom KS	10 000	10 000	0
Sum langsiktig fordring konsern	33 957	33 957	23 957
Kortsiktig fordring			
Rådhusgaten 1-3 AS	-	-	300
Rådhusgaten 1-3 KS	2 048	2 720	2 384
Clemens Eiendom KS	297	2 674	0
Sum kortsiktig fordring konsern	2 344	5 394	2 684

NOTE 20 – KONSOLIDERT REGNSKAP FOR 2007

KONSOLIDERT REGNSKAP

Konsolidert regnskap for Opplysningsvesenets fond, Rådhusgaten 1-3 Eiendom AS, Rådhusgaten 1-3 KS, Rådhusgaten 1-3 AS, OVF Eiendom AS, Clemens Eiendom KS, Clemens Kraft AS og Clemens Kraft KS.

RESULTATREGNSKAP

TALL I 1000 KRONER	KONSERN	OVF
RESULTATREGNSKAP		
Gevinst ved salg av eiendom	98 183	98 183
Driftsinntekt	112 572	98 614
Annen driftsinntekt	10 094	9 927
Sum inntekter	220 849	206 754
Avskrivning varige driftsmidler	-16 516	-11 409
Refusjon Forvaltningsorganet	-32 865	-32 865
Annen driftskostnad	-110 828	-106 363
Sum driftskostnader	-160 209	-15 063
Driftsresultat	60 640	56 115
Finansinntekter og utbytte verdipapirer	66 143	67 043
Gevinster og tap verdipapirer	59 248	59 248
Renteinntekt	26 894	19 448
Annen rentekostnad	-17 976	-18
Annen finanskostnad	12 293	12 293
Netto finansinntekter	146 602	158 014
Årsresultat før skatt	207 242	214 129
Årets skattekostnad	60	0
Minoritetsinteresser	-156	
Årsresultat etter skatt	207 458	214 129
DISPONERING AV ÅRSRESULTAT:		
Finansielt utbytte til kirkelige formål	44 825	44 825
Inntektsføring tidligere avsatt til kirkelige formål	-25 500	-25 500
Årsresultat etter utbytte til kirkelige formål	188 133	194 804

TALL I 1000 KRONER	KONSERN	OVF
DISPONERING AV ÅRSRESULTAT TIL EGENKAPITAL:		
Avsetning av gevinst salg eiendom til kapitalfondet	98 183	98 183
Til disposisjonsfondet	96 621	96 621
Fra annen egenkapital	-6 671	0
Overført til udekket tap	100	
Sum disponert og overført	207 458	214 129

BALANSE

Anleggsmidler		
Immaterielle eiendeler	356	356
Utsatt skatt	1 503	0
Varige driftsmidler	561 009	325 980
Sum ikke-finansielle anleggsmidler	562 868	326 336
Investering i datterselskap	0	89 498
Ansvarlig lån til datterselskap	0	33 957
Anleggsobligasjoner og selskapsandeler	143 877	143 877
Utlån til kirkelige formål	103 560	103 560
Sum finansielle anleggsmidler	247 437	370 842
Sum anleggsmidler	810 305	697 178
OMLØPSMIDLER		
Fordringer		
Kundefordringer	36 033	35 851
Andre fordringer	15 257	14 137
Sum fordringer	51 290	49 988
Investeringer		
Aksjer	420 033	420 033
Eiendomsandeler	404 603	404 603
Obligasjoner	408 171	408 171
Andre finansielle instrumenter	221 640	221 640
Verdiregulering av verdipapirer	-1 339	-1 339
Sum investeringer	1 453 106	1 453 106
Bankinnskudd og kontantekvivalenter	53 928	30 990
Sum omløpsmidler	1 558 324	1 534 084
Sum eiendeler	2 368 630	2 231 262

Noter

Revisjon

NOTE 20 – KONSOLIDERT REGNSKAP FOR 2007 (FORTSETTELSE)

TALL I 1000 KRONER	KONSERN	OVF
EGENKAPITAL		
Innskutt egenkapital		
Kapitalfond	1 945 914	1 945 914
Opptjent egenkapital		
Bufferfond	3 420	3 420
Disposisjonsfond	187 931	242 280
Minoritetsinteresser	722	0
Sum opptjent egenkapital	192 073	245 708
Sum egenkapital	2 137 987	2 191 654
GJELD		
Langsiktig gjeld		
Gjeld til kredittinstitusjoner	174 000	0
Sum langsiktig gjeld	174 000	0
Avsetning for forpliktelser		
Skogfond	5 906	5 906
Utsatt skatt	25	0
Sum avsetninger for forpliktelser	5 931	5 906
Kortsiktig gjeld		
Leverandørgjeld	26 137	17 592
Skyldig offentlige avgifter	1 650	1 586
Annen avsetning for forpliktelser	8 685	8 670
Annen kortsiktig gjeld	14 240	5 855
Sum kortsiktig gjeld	50 712	33 702
Sum gjeld og forpliktelser	230 643	39 608
Sum gjeld og egenkapital	2 368 630	2 231 262

Riksrevisjonen

Offisielt utvalgt av
Arbeidsdepartementet
14. juli 2008

Medlemsnummer
1 5 2006111
LEK 2011
1 40 0000
001
000 000 000

Opplysningsvesenets fond
Fruhaugen 135 Sentrum
0103 OBLO

Revisjon av regnskapet til Opplysningsvesenets fond for 2007

Riksrevisjonen har revidert regnskapet for Opplysningsvesenets fond og Forvaltningsvesenets fond for Opplysningsvesenets fond (jf. hovedmål for forvaltningen av Opplysningsvesenets fond § 5-1). Ved avslutningen av den årlige revisjonen utsteder Riksrevisjonen et årsregnskap for opplysningsvesenets fond som revideres og kontrolleres av de ansvarlige i opplysningsvesenets fond. Riksrevisjonen har samarbeidet med Riksrevisjonen for å rapportere om resultatene av revideringen til Stortinget, jf. lov om Riksrevisjonen § 18.

Opplysningsvesenets fond og Forvaltningsvesenets fond har hatt ansvar for å opplysningsvesenets fond, og styret er ansvarlig for resultatene av revideringen.

Forvaltningsvesenets fond

Aina Irene Selvig
avdelingsleder

Arnt Linn
avdelingsleder

Kopier: Kultur- og kirkedepartementet
Styre i Opplysningsvesenets fond v/leder Gunn-Orv Skoge

Postadresse: Kvalvoldveien 1, 0103 Oslo | Telefon: 022 40 11 11 | Faks: 022 40 11 12 01 | E-post: riksrevisjonen@riksrevisjonen.no | www.riksrevisjonen.no

Forvaltningsorganet for Ovf

REGNSKAPSPRINSIPPER

Lønns- og personalrelaterte utgifter, reiseutgifter og leie og drift av kontorlokale i Rådhusgaten 1–3 føres til utgift for Forvaltningsorganet. Det samme gjelder utgiftene knyttet til styrehonorar og øvrige utgifter i sammenheng med styrets arbeid. Forvaltningsorganets regnskap følger et modifisert kontantprinsipp. Det alt vesentlige av utgiftene, herunder lønn, føres etter kontantprinsippet. Det gjøres imidlertid avsetninger for å dekke utbetalinger påfølgende år til feriepenger og arbeidsgiveravgift. Forvaltningsorganet er medlem av Statens pensjonskasse. Forvaltningsorganets øvrige utgifter gjelder Opplysningsvesenets fond, og fondets refusjon til Forvaltningsorganet i 2007 er lik de bokførte utgiftene som gjelder Ovf.

OVERSIKT OVER SAMLEDE KOSTNADER I 2007 SAMMENLIGNET MED FOREGÅENDE ÅR

TALL I 1000 KRONER	NOTE	2007	2006	2005
Lønn og honorarer	1, 2, 3	25 247	22 936	21 926
Reiseutgifter		1 655	1 616	1 856
Kurs, opplæring og kjøp av tjenester		710	730	759
Maskiner, inventar og utstyr		375	326	357
Kontorrekvisita, porto og telefon		793	952	976
Husleie og drift lokaler		3 883	3 311	3 853
Andre kostnader		202	112	132
Sum	4	32 865	29 983	29 859

NOTE 1 SPESIFIKASJON AV LØNN OG HONORARER

	2007	2006	2005
Lønn og honorarer	20 085	18 628	17 603
Arbeidsgiveravgift og pensjonskostnader	4 664	4 050	3 787
Andre personalkostnader	498	258	536
Sum	25 247	22 936	21 926

NOTE 2 ANTALL ÅRSVERK

Forvaltningsorganet hadde ved utgangen av 2007 41 årsverk.

NOTE 3 YTELSE TIL LEDEDE PERSONER

Det ble i 2007 utbetalt kroner 1 038 168 i godtgjørelse til direktør. Godtgjørelsen omfatter innbetaling til pensjonsordning i Statens pensjonskasse. Pensjonsordningen følger vanlige regler og er tilsvarende som for øvrige ansatte i Forvaltningsorganet. Det eksisterer ingen forpliktelser utover lønn og styrehonorarer. Det er ikke avtale om særskilte pensjoner, lån, godtgjørelse eller sluttvederlag for ledende ansatte. Styrehonorarer utgjorde kroner 347 000 i 2007.

NOTE 4 MELLOMVÆRENDE MED OPPLYSNINGSVESENETS FOND

Det var ingen mellomværende mot Opplysningsvesenets fond pr. 31.12.07.

KULTUREIENDOMMER OG FREDEDE BYGG

Fondets presteboliger og prestegårder representerer enkeltvis og samlet en viktig nasjonal kulturarv. Fondet har 320 fredede bygg eller hageanlegg. 105 av disse er presteboliger. Resten er stabbur, uthus, naust, lysthus, driftsbygninger og lignende. Ovf er en av Europas største forvaltere av fredet trehusbebyggelse.

Naturalytelser

Opplysningsvesenets fond (Ovf) holder boliger for prester i Den norske kirke. Fondet yter IKT-tjenester til kirkelige organer og låner ut midler til ulike kirkelige formål. Dette er ytelses av ikke-finansiell art som bidrar til å oppfylle fondets forpliktelser.

I beregningen av ytelsesens økonomiske verdi er det tatt utgangspunkt i antatt verdi ved markedsbasert omsetning sett i forhold til den faktiske betaling Ovf mottar. Forskjellen mellom markedsverdi og faktisk betaling betegnes som naturalytelse.

HUSLEIE PRESTEBOLIGER

Prestene i Den norske kirke har boplikt og betaler en lav (kroner 3 049 pr. måned i 2007) husleie for presteboligene. Dette er å anse som en form for kompensasjon for boplikten. Husleien fastsettes med virkning for ett år av gangen. Avtalen mellom Fornyings- og administrasjonsdepartementet og Presteforeningen innebærer at Ovf er bundet til å leie ut på vilkår som medfører en lavere samlet inntekt enn dersom leietakerne kunne velges fritt. Det er utarbeidet et estimat for den markedsbaserte husleien. Estimaten er basert på ulike forutsetninger hva angår boligens størrelse, standard og lokalisering. For 2007 er estimaten basert på antall boliger og husleie (kr. pr. m²/år) slik dette fremkommer i tabellen nedenfor.

Ut fra ovennevnte forutsetninger er markedsleien for 2007 estimert til 42,5 mill. kroner. Den maksimale (gitt 100 % utleie til enhver tid) leieinntekten for samme år er beregnet til knapt 16 mill. kroner basert på den avtalebaserte husleien fondet mottar pr. bolig og antall boliger som kan leies ut. Naturalytelsen knyttet til presteboliger utgjør således 26,5 mill. kroner for 2007.

I tillegg kommer at fondet hvert år anvender store midler knyttet til vedlikehold, drift og oppgradering av presteboligene. For 2007 utgjorde dette rundt 80 mill. kroner.

DATATJENESTER

Fondet yter datatjenester til rundt 500 brukere. Disse er lokalisert i og utenfor Kirkens hus i Oslo. Fondets egne ansatte og ansatte hos tjenesteleverandørene Statskog SF og NORSKOG omfatter rundt 80 brukere. Dette tilsier at det alt vesentlige av det totale antall brukere befinner seg utenfor Opplysningsvesenets fond. Kirkerådet, bispedømmerådene og Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider representerer de største brukermiljøene utenfor fondet. Det betales ikke vederlag for datatjenestene som ytes fra Ovf. Et kostbasert prinsipp for verdsettelse av datatjenester som ytes til andre enn Opplysningsvesenets fond (herunder de nevnte tjenesteleverandører) tilsier at verdien for 2007 kan settes til rundt 12 mill. kroner. Ved beregning av denne verdien er det tatt hensyn til mva-fradrag, uttaks-mva og andel av avskrivninger som ikke kan henføres til Ovf.

Det er i tidligere beregninger lagt til grunn et marginalprinsipp for kirkevirksomhetenes andel. For 2007 er dette endret. Det er anvendt et gjennomsnittsprinsipp for beregning av kirkevirksomhetenes relative andel av de totale IKT-kostnadene.

UTLÅN TIL KIRKELIGE FORMÅL

Fondet yter lån til kirkelige formål og til kommunale presteboliger. Lånene gis på vilkår som er gunstigere enn hva låntakerne antas å kunne oppnå i markedet. For beregning av verdien av subsidiert rente, er det lagt til grunn at 3 mnd. NIBOR⁽¹¹⁾ + 1,5 % uttrykker markedsrenten. Naturalytelsen blir beregnet som forskjellen mellom markedsrente og fondets vilkår. For utlån til kirkelige formål har gjennomsnittrenten i 2007 vært 4,7 %, mens den for utlån til kommunale presteboliger har vært 3,2 % i gjennomsnitt. Samlet utgjør verdien av subsidiert rente i 2007 rundt 1,4 mill. kroner.

SAMLET VERDI AV NATURALYTELSER

Tabellen nedenfor viser samlet verdi av naturalytelser fra Opplysningsvesenets fond for perioden 2004-2007.

TALL I TUSEN KRONER	2007	2006	2005	2004
Presteboliger	26 500	26 300	24 000	24 300
IKT-tjenester	12 000	6 500	4 000	3 800
Utlån	1 400	2 000	800	800
Sum naturalytelser	39 900	34 800	28 800	28 900

TYPE BOLIG	DISTRIKT		BY		PRESSOMRÅDE	
	ANTALL	HUSLEIE	ANTALL	HUSLEIE	ANTALL	HUSLEIE
Høy standard	61	434	19	1 305	13	1 739
Middels standard	245	434	31	870	27	1 305
Lav standard	31	219	9	434	3	870

Fornybar energi – introduksjon til en fremtidsrettet næring

Opplysningsvesenets fond har med sine 859 000 dekar skog og utmark en av de basale forutsetningene for å kunne bidra til lokalsamfunnet og nasjonens behov for ny fornybar energi.

ENERGISAMFUNNET

Norge er en del av et europeisk kraftmarked, der kraftproduksjon basert på fossil energi utgjør det største enkeltbidraget til klimagassutslipp. Samtidig har Norge store tilgjengelige fornybare energiresurser som kan utnyttes til energiproduksjon på en miljømessig forsvarlig måte, uten klimagassutslipp. Norge er også det landet i vår region som benytter mest elektrisitet til oppvarming, et forbruk som i langt større grad kan dekkes med fornybar varmeproduksjon basert på bioenergi og avfall. En overgang til fornybar varme vil frigjøre kraft til andre formål, avlaste overføringsnettene, gi reduserte nett-tap og øke sikkerheten i energiforsyningen. Husholdningene vil bli mindre utsatte for økninger i prisene på kraft, olje og CO₂.

RAMMEVILKÅR OG "VERKTØYKASSEN"

En energipolitikk som legger til rette for økt produksjon av fornybar kraft, økt produksjon av fornybar varme og mer effektiv bruk av energi, kan gi oss som nasjon en mer miljøvennlig, robust og fleksibel energiforsyning. Dette styrker dekningen av energibehovet og legger grunnlaget for økonomisk utvikling og velstand, samtidig som CO₂-utslippene reduseres.

"Verktøykassen" for å oppnå samfunnets intensjoner utvides stadig. "Energimeldingen" fra 1998 kvantifiserte et mål om 3 000 GWh vindkraft og 4 000 GWh vannbåren varme innen 2010. De sist lanserte nasjonale målene er 30 TWh ny produksjon og energieffektivisering innen 2016.

Internasjonale føringer legger opp til samme kurs. Kyotoprotokollen er et forslag til et internasjonalt system av regler for å redusere utslippene av drivhusgasser. Handel med CO₂-kvoter er allerede et produkt som omsettes på de finansielle handelsplasser, nasjonalt og internasjonalt. Kort fortalt betyr dette at den som forurenser skal betale mer.

EU drar i samme retning med "3x20-målet". Det betyr at innen 2020 skal EU's produksjon av fornybar energi øke med 20 prosent, energiforbruket skal effektiviseres med 20 prosent og klimautslippene skal reduseres med like mye.

I EU's fornybardirektiv er det ventet at EU setter et bindende mål for økt fornybar energiproduksjon i hvert enkelt EU-land. Hva Sveriges mål blir er viktig for Sveriges del i forhandlingene

med Norge om et norsk-svensk grønt sertifikatmarked, som neppe er operativt før i 2012. Fornybardirektivet er implementert i EØS-avtalen, og de nye endringene vil trolig også gjelde for Norge i fremtiden.

TEKNOLOGIUTVIKLINGEN

De ledende teknologimiljøer på nasjonalt plan mener vi nå står i startgropen til en global energi- og miljørevolusjon. Det vises til tunge internasjonale analyser som konkluderer med at fornybar energi vil spille en betydelig rolle i energioppdekningen og industrialiseringen i årene fremover. På verdensbasis er solceller og vindkraft de hurtigst voksende energiteknologiene, med en økning på 30 til 50 prosent i årlig installert kapasitet. Også innen andre områder som småskala vannkraft, bioenergi og energieffektivisering er det svært gode forutsetninger for industrialisering både på kort og mellomlang sikt. På noe lengre sikt er også bølgekraft, tidevannskraft og saltkraft mulige teknologiområder hvor forskning- og utviklingsmiljøer i Norge sammen med norsk industri kan spille en vesentlig rolle.

ENERGIKILDER – GRUNNLEGGENDE INNFORING

Vi kan dele inn de energikildene vi bruker i verden i dag i to hovedgrupper: Ikke-fornybare energiresurser (også kalt lagerressurser), for eksempel olje, kull, gass og uran. Fornybare energiresurser eller kretslopsressurser er sol, bio, vann, vind og bølger. Nærmere omtale i denne årsberetningen avgrenses til vind, bio og vann – fordi her har Opplysningsvesenets fond fortrinn som grunneier, og teknologien er moden.

VANNKRAFT

RESSURSGRUNNLAGET

Det ligger i ordet – kraft i vannet – forutsetningen er kun en høydeforskjell, og selvfølgelig tyngdekraften. Energien oppstår når vannet faller fra et høyt til et lavere nivå, og for å utnytte dette mekanisk omsettes energien til rotasjon. For eksempel i en kvernkall eller i et vannhjul, som driver møller, oppgangssager, roterende maskiner etc. Vannkraften var viktig under den industrielle revolusjon på begynnelsen av 1800-tallet og ga mekanisk kraft til tresliperier, tekstil- og maskinindustri.

Oppfinnelsen av turbinen, en vannkraftmaskin som i realiteten er en moderne kvernkall i metall, fordoblet effektiviteten i vannkraften. Sammen med oppfinnelsen av dynamoen (generatoren) hadde man grunnlaget for den første elektrisitetsproduksjon. I Norge var det Laugstol Brug i Skien som hadde den første kraftstasjonen som produserte elektrisitet for salg i 1885.

Etter hvert som fossefallene i vassdragene ble tatt i bruk, ble det også behov for å regulere vannkraften. Det ble derfor dannet brukseierforeninger i en rekke vassdrag.

Den store utbyggingsepoken av kraftverk startet etter 1905, men for å kunne ta fossekraften i bruk, måtte også fallrettene erverves. Sam Eyde så tidlig verdiene i fossene. Han reiste både til Rjukan og Tyssedal, og bøndene og andre han handlet med nærmest gav fra seg evigvarende verdier for "en tønne salt". Da Vemork, verdens største kraftverk, skulle bygges i 1908, manglet nasjonen kapital, og det var Wallenberg-brødrene i Sverige og franskmenn som ordnet finansieringen av det som etter hvert skulle bli Norsk Hydro.

Stortinget så tidlig farene ved at utlendingene skulle disponere våre evigvarende fossefall, og derfor ble Industrikonsepsjonslovene innført som "hastelover" i 1917. Disse gjelder også i hovedtrekk i dag for anlegg over 4 000 naturhestekrefter (ca. 8 MW).

Etter hvert som kraftverkene ble bygd utover 1900-tallet grodde industritettstedene opp. Den første tiden lå fabrikken vegg i vegg med kraftverket, senere ble det behov for å kunne overføre kraften over store avstander. Det betydde bygging av kraftlinjer regionalt og nasjonalt, samt opptransformering til et høyere spenningsnivå. Statnetts samkjøring av kraftverk omfatter i dag nesten all elektrisitetsproduksjon i landet.

ENERGIPOTENSIALET

Norge er verdens sjetteste største vannkraftprodusent og den største i Europa. Totalt teoretisk energipotensial for vannkraft er 600 TWh/år. Justert for miljøhensyn er det teknisk utbyggbare vannkraftpotensialet 205 TWh/år, dersom øvre investeringsgrense er 3 kr/kWh. Av det totale vannkraftpotensialet ligger om lag 44 TWh/år i vernede områder.

Installert effekt i norske vannkraftverk er pr 2006 om lag 28 300 MW, og det fordeler seg på ca. 620 kraftverk med installert effekt over 1 MW. Midlere årlig produksjonsevne er ca. 120 TWh. Det gjenstår et potensial på om lag 41 TWh/år som ikke er vernet mot kraftutbygging (OED 2006).

«De store vannkraftutbyggingenes tid er over», slo statsminister Jens Stoltenberg fast i nyttårstalen 2001. Det betyr blant annet at energiforsyningen får mer fokus på småskala vannkraft, som er definert som kraftverk opp til 10 MW. Anlegg under 100 kW regnes som mikroverk, effekter mellom 100 og 1 000 kW regnes som minikraftverk og verk mellom 1 og 10 MW regnes som småkraft.

I 2003 utarbeidet Olje- og energidepartementet en egen strategi for å stimulere til flere småskala vannkraftverk. Videre har vassdragsmyndighetene bl.a. forenklet konsesjonsbehandlingen for å øke utbyggingsinteressen.

Små vannkraftverk etableres ofte i bekker og mindre elver uten reguleringsmagasiner. Kraftverkene produksjon vil da variere med tilsiget av vann. Siden småkraftverkene sjelden magasinerer vannet, kan de ofte bygges ut uten store konsekvenser for natur og miljø. Men det gjør også at kraftverkene kun produserer når det er nok vann i elven. En stor del av potensialet for ny vannkraft er fra relativt små kraftverk.

NVE har kartlagt potensialet for små kraftverk i Norge. Samlet er det funnet ca. 18 TWh/år med investeringskostnad under 3 kr/kWh. I tillegg kommer ca. 7 TWh/år fra samlet plan, slik at potensialet for kraftverk under 10 MW med investeringsgrense 3 kr/kWh er ca. 25 TWh/år. NVE antar at opp mot 5 TWh/år av dette potensialet kan realiseres innen 2015.

ØKONOMIEN

Vannkraft er en moden teknologi. Det trengs ikke store teknologiske gjennombrudd for ytterligere utbygging. Derfor har også vannkraft den beste økonomien av alle de fornybare energikildene. Norge som nasjon har opparbeidet kompetanse gjennom 100 år som dekker alle sider ved et vannkraftprosjekt; fra planlegging og prosjektering til levering og installasjon av vannkraftteknisk utstyr. Tradisjonell vannkraft og småkraft kan bygges for mellom 1,5 og 5 kr/kWh, avhengig av nedbør, fallhøyde, kvalitetsnivå, topografi, kvartærgeologi og magasinforhold. Vestlandfylkene og Nordland har de beste naturgitte forutsetningene med store fallhøyder og rikelig nedbør.

MILJØET

Vannkraft er en energikilde som gjør det mulig å produsere elektrisitet uten å bruke fossile brensler, og er derved fritt for de utslipp som forårsakes av elektrisitetsproduksjon i kull-, olje- eller gassfyrte kraftverk. Miljøkonsekvensene av vannkraftutbygging er knyttet til inngrep i naturen ved oppdemming eller senking av vannstand, endret vannføring og bygging av veier og kraftledninger.

PROSJEKTER

Innføringen av Energiloven i 1990 åpnet for fri tilgang for enhver til det nasjonale kraftnettet, og dermed "kanalen" for omsetningen av elektrisitetsproduksjonen. Det la grunnlaget for bransjeutviklingen – som gikk med små skritt de første årene, men som har toppet seg de siste 5 årene med 370 konsesjonssøknader hos NVE rundt siste årsskifte.

Styret i Opplysningsvesenets fond besluttet i 2005 å bygge opp et nytt forretningsområde via Clemens Kraft, som er et heleiet datterselskap. Clemens Kraft skal ivareta fondets interesser innen ny fornybar energi generelt, og småskala vannkraftproduksjon spesielt. Satsningen er i samsvar med førende offisiell politikk, både nasjonalt og internasjonalt.

Med stort og smått er det er kartlagt over 100 vassdrag på fondets eiendommer - mest smått. Ut i fra energimengde (GWh) og spesifikk utbyggingspris (kr/kWh) m.m. er 45 av

UTSIKT FRA PRESTEID, HAMARØY I NORDLAND

disse vassdragene via forprosjekt prekvalifisert som aktuelle til en søknad om konsesjon eller konsesjonsfritak. Før en konsesjonssøknad kan sendes vassdragsmyndigheten, NVE, må fallrettighetsforholdene endelig avklares, og et formalisert samarbeid med de øvrige fallrettshavere i vassdraget må avtales.

Veien frem til ferdig kraftstasjon er lang og krønglete, og tidshorisonten vil i beste fall være 4–5 år. Det skyldes flere årsaker. Det er mangel på seniorkompetanse hos rådgivende ingeniørfirma, lang saksbehandling hos NVE, økt fokus på rødlistearter/miljø, et "brennhett" entreprenørmarked, to års leveringstid hos de beste turbin/generatorleverandørene – og sist men ikke minst, for mange av prosjektene er det mangel på nettkapasitet i det offentlige strømnettet, slik at selv om alt annet er fullført så kan man ikke mate inn energiproduksjonen i regionalnettet.

Det må også nevnes at en konsesjonssøknad kan bli avslått av vassdragsmyndighetene, eller gis vilkår/restriksjoner som reduserer aktualiteten og ønsket om realisering.

Det er utarbeidet en virksomhetsplan for Clemens Kraft for 2008 som er retningsgivende for småkraftaktiviteten i inneværende år.

VINDKRAFT

RESSURSGRUNNLAGET

Å utnytte vind som energikilde er en gammel oppfinnelse. Prinsippet for en vindturbin ligner en vannturbin, men i stedet for

vann er det bevegelsesenergien i vindmassene som omdanner vindens krefter til et dreiemoment på turbinens aksling, og som igjen driver generatoren. Via en transformator kobles generatoren til regionalnettet, og slik når elektrisitetsproduksjonen kraftmarkedet.

Effektiviteten til en vindturbin er avhengig av vindhastighet, rotorstørrelse/areal, luftens tetthet og høyde over bakken. De største vindturbinene er altså de mest effektive, og det blir derfor satset mest på disse.

Energimengden øker proporsjonalt med farten til vinden i tredje potens, dvs. at når farten til vinden dobles øker energien i vinden 8 ganger.

En vindturbin benytter i dag opp mot 50 prosent av bevegelsesenergien i vinden som passerer rotorbladene. Maksimal teoretisk utnyttelse av vindenergien er om lag 60 prosent.

Den moderne utviklingen av vindkraft startet etter oljekrisen i 1973. De fleste vestlige land ønsket seg mindre avhengighet av oljeimport og tankene om fornybar energi ble så smått satt på dagsorden.

Vindturbinene som bygges i dag har effekter på 1,5 eller 3 MW. Forsøksmøller er bygget med 5 MW effekt. De største møllene har navhøyde og rotordiameter over 100 meter. Et moderne vindkraftverk produserer elektrisk kraft når vindhastig-

heten er mellom 4 og 25 m/s. Med en middelvind på 6,5 m/s, vil en mølle på 1,5 MW produsere i størrelsesorden 4,5 GWh årlig. Normalt etableres møller i parker, med flere 10-talls enheter i samme område.

Vindkraften er en varierende energikilde og kan ikke reguleres slik som vannkraften. Når det ikke blåser, eller det blåser så mye at turbinen må kobles fra, produserer ikke vindturbinen energi. Derfor kan vindkraft bare dekke en viss del av kraftforsyningen, men den passer bra i samspill med magasinbasert vannkraft.

ENERGIPOTENSIALET

Det samlede fysiske vindkraftpotensialet i Norge er anslått til flere tusen TWh/år, men store deler av potensialet er ikke realiserbart på grunn av blant annet miljømessige og økonomiske forhold. NVE har beregnet økonomisk utbyggbart potensial langs kysten. Nesten 70 prosent av de påviste vindkraftressursene ligger i Finnmark. Dette skyldes en kombinasjon av gode vindforhold og store ubebodde områder langs kysten. Lavt forbruk innenfor fylket, lange avstander til forbrukssentrene lenger sør, svak nettkapasitet, reindrift og forsvarsradarer er utfordringer i forhold til å kunne utnytte denne resursen.

Det var ved utgangen av 2006 installert ca. 320 MW vindkraft i Norge, fordelt på 155 turbiner med en produksjon på om lag 1 000 GWh/år.

ØKONOMIEN

Investeringskostnadene for et ferdig vindprosjekt på land er i størrelsesorden 10 000 kroner/kW inkludert tilknytning til nettet, men ofte enda høyere. Selvkost på vindkraft varierer mellom 30 og 60 øre/kWh, inkludert kostnader til vedlikehold og kapital. 45 øre/kWh er å anse som et gjennomsnitt.

MILJØET

Når vindturbinen er i drift, medfører det ingen utslipp til jord, luft eller vann. Forurensningen er mer av estetisk art, men det er likevel avgjørende at vindparker tilpasses natur, landskap og bebyggelse. De mest effektive vindmøllene er de største, og således de som er mest synlige i landskapet. En vindpark krever et visst areal, men selve turbinene opptar kun ca. 1 % av arealet. Det vil altså fremdeles være mulig å benytte området til f.eks. beiteland eller jordbruk. Konsentrerte vindturbinparker krever rundt 1 km² per 10 MW. Vindturbinene vil alltid generere en viss mengde støy. Ved stor nok avstand til bebyggelse (250–300 m), vil ikke støyen overstige det som er godkjent av industristøy. Skadene på fuglelivet i forhold til etablering av vindturbinparker, har vist seg å være mindre enn det en tidligere trodde. Radarstudier i Danmark viser at fugler, både dag og natt, skifter flyrute omlag 100–200 meter før vindmøllene, og flyr over på trygg avstand.

PROSJEKTER

Fondet har så langt ingen egne prosjektplaner, men flere steder er Ovfv som grunneier involvert i andres prosjekter, der Midtjøllet

Vindpark AS på Fitjar har nådd lengst. Her ble konsesjon gitt i februar 2007 for 55 møller med 150 MW og en produksjon på 450 GWh. Møllene vil ha en total høyde på inntil 145 meter, fordelt på en navhøyde på 90 meter og rotorradius på ca. 55 meter. Den enkelte mølle vi ha en effekt mellom 2,0 og 3,6 MW.

BIOENERGI

RESSURSGRUNNLAGET

Aktuelle bioenergiressurser i Norge er skogsbrensel, brensel fra skogindustri, halm, energigvekster på jordbruksmark, bioavfall, deponigass og gjødsel. Av bioenergiressursene i Norge er brensel fra skogen samt sekundærprodukter fra skogindustrien de viktigste og de som også har størst potensial for utnytting. De mest benyttede biobrensler er ved, bark og flis. Veden tas direkte ut av skogen, mens bark og flis er sekundærprodukter fra treindustrien. Mye av sekundærproduktene er nå tatt i bruk, og en større utvidelse av bioenergisatsingen krever derfor at unyttede ressurser fra skogbruket kan benyttes. Stikkordet er her stammeflis fra massevirke og flis fra grener og toppe.

Sagflis, kutterspon og kapp fra trelastindustrien kan benyttes direkte til energiformål, men kan også med fordel videreføres til briketter og pellets.

Briketter er biobrensel som er komprimert eller presset til stavformede kubber med en diameter større enn 25 millimeter. Briketter blir som regel brukt i større fyringsanlegg, men kan

også brukes i vedovner. I brikettproduksjonen brukes sagflis, kutterspon, bark og rivningsavfall. Halm kan også benyttes, men er lite utprøvd i Norge enda.

Pellets er biobrensel som er komprimert eller presset til små sylindere med en diameter mindre enn 25 millimeter. På grunn av de små dimensjonene får pellets tilnærmet de samme håndteringsegenskaper som fyringsolje. Brenselpellets kan fraktes med tankbiler og leses over i lukkede lagercontainere eller lagertanker gjennom rør.

Det går mange veier fra biomasse til energiråvare, og ikke alle er like aktuelle. På områdene termokjemisk og biokjemisk behandling er det for tiden en rask teknologit utvikling.

ENERGIPOTENSIALET

Den årlige tilveksten av skog, torv, halm, husdyrgjødsel og akvatisk biomasse som i prinsippet kunne benyttes til biobrensel i Norge er anslått til 140 TWh. Til sammenligning var netto innenlandsk energiforbruk 225 TWh Norge i 2005.

I dag står bioenergi for omtrent 7 % av energibruken i Norge, dvs. ca. 16 000 GWh. Halvparten av dette er skogsbrensel og den andre halvparten av dette finner vi i restprodukt fra trebearbeidende industri. Basisdensitet⁽²⁵⁾ for gran og furu kan variere fra 320 til 490 kg/fm³. Det er vanlig å bruke basisdensitet på 440 kg/fm³ for furu. Det betyr at med 30 %

fuktighet er den effektive brennverdien er mellom 1 600 og 2 400 kWh/fm³.

Fondets produktive skogareal på 491 000 dekar har en årlig middeltilvekst på 0,22 m³/da. Det gir en årsmiddeltilvekst i størrelsesorden 100 000 m³. Antar vi at halvparten av kvantumet er dekket av eksisterende skogsveisystem, og massevirkeandelen av dette er 40 %, er energivirkekvantumet 20 000 m³. Det betyr at OvF teoretisk sett kan levere (20 000 x 2 000) kWh, dvs. 40 GWh bioenergi årlig, gitt at energivirke betales bedre enn massevirke.

MILJØET

Bioenergi defineres som miljøvennlig ut i fra "naturens nullregnestykke": Det karbondioksidet som dannes ved forbrenningen er tidligere tatt opp av planten, og representerer derfor ikke noe nettoutslipp så lenge som stående bioenergireserver ikke utarmes. En kompliserende faktor er imidlertid virkningen på karbon som er bundet i jorden under planten. Her mangler det fortsatt mye forskning før vi har en fullstendig forståelse av prosesser og systemeffekter.

ØKONOMIEN

Skogforsk har estimert at en økning i den langsiktige varmeprisen fra 0,50 kr til 0,70 kr/kWh + mva gir en økning i bioenergiproduksjon fra dagens 12 TWh til 20 TWh i år 2015. Dette gir 20–30 % økning i massevirkeprisene for furu og lauv

i år 2015. Bruk av mer hogstavfall bidrar til å dempe presset på tømmerprisene. Økningen i tømmerprisene vil påvirke produksjonen av sponplater og kjemisk masse som vil få svekket lønnsomhet.

Elektrisitetsproduksjon basert på skogråstoff i varmekraftverk (Combined Heat and Power) vil kreve 50 % investeringsstøtte og salg av kraft til ca. 1 kr/kWh for å være lønnsomt.

Landbruksminister Terje Riis-Johansen gav følgende foranming på Skogeierforbundets årsmøte 7. juni 2007: "Jeg har uttrykt et klart ønske om at næringa må sette i gang en tung satsing – ut i fra at bioenergi vil være en lønnsom investering på lang sikt. Dvs. heller biovarme til 40–50 øre pr. kWh enn rundvirke til 10–12 øre/kwh. Som råvare er brenselet relativt lite verdt, som ferdigvare 3–4 ganger mer pr. kWh."

PROSJEKTER

Fondet er i en tidlig fase mht. vurdering av biovarme for diverse hyttefelt. Utover dette følges bransjen og utviklingstrekkene nøye.

Når rammevilkårene for ny fornybar energi er avklart, inkludert et eventuelt felles grønt sertifikatmarked med Sverige fra 2010–2012, så har man grunnlaget for å vurdere retning og omfang for de neste skritt.

Summary in English

Opplysningsvesenets fond (Ovf) is an independent legal endowment holding its own real estate and financial capital. The real estate portfolio consists of rectories, clergy houses (vicarages etc.), forestry, watercourses, leased properties and office premises for ecclesiastical operations.

In accordance with paragraph no. 106 of Norway's Constitution and with the Ovff Act itself, the purpose of Ovff is to benefit the Church. Ovff is similar to a foundation in that it works to maintain and develop certain values. The profit is distributed to pre-defined purposes.

CLERGYMEN'S RESIDENCES

Ovff owns 439 rectories, vicarages and other clerical dwellings of which 11 are bishops' residences. The properties, including garages, outbuildings, boathouses and so on have an estimated total building area of 165 000 m². 201 residences were upgraded or refurbished between 2003 and 2007. Total spending in 2007 was NOK 80 million.

FINANCIAL PORTFOLIO

At the end of 2007, Ovff had financial assets of NOK 1 979 million. This included unrealised gains of NOK 233 million. This is at the same level as by the end of 2006.

In 2007 the financial portfolio consisted of stocks, bonds, property, hedgefunds and private equity. The market based return was 7,3 % compared to 15,9 % in 2006. Almost 48 % of the portfolio is invested in foreign securities. Book profit added up to NOK 158 million.

LEASEHOLDS

Ovff had about 9 000 properties leased out at the end of the year, of which almost 7 000 were for residential and

leisure purposes. Of these, some 150 were housing developments. In 2007 the rent was increased for 989 leases.

AGRICULTURE

By the end of 2007 Ovff had 163 farm properties, of which 35 were leased out as going-concerns and 128 simply for the ground use. Leased-out working farms are held mainly because those properties are of cultural and historical importance.

FORESTRY

Ovff owns a total of about 859 000 decares (1 decare is approx. ¼ of an acre) of forest and outlying countryside, of which productive forest accounts for some 491 000 decares. In 2007 a total of 45 000 m³ of timber was felled compared to 41 000 m³ in 2006.

Increased felling and higher timber prices have boosted the timber industry. Regeneration (through growth and replanting) of the forests owned by the Ovff is about 100 000 m³ annually.

Income from gravel, lime and minerals is increasing.

FORESTRY DEVELOPMENT

There are approximately 60 projects controlled by Ovff, for which permission for change of land use is being sought. This will enable these redesignated sites to be sold over a period of 1–8 years.

SMALL-SCALE HYDRO-ELECTRIC POWER (HEP) PLANTS

Clemens Kraft KS is a wholly owned subsidiary of Ovf and the company for developing prospects as regards potential power plants.

By the end of 2007, there are 45 potential projects as regards possibilities for generating licenses. These projects represents a total energy production of 367 GWh. Ovfs share is 147 Gwh or about 40 percent. Realising all projects will mean investments in the area of NOK 400 million in the years to come. Expected rate of return is 12–14 %. Clemens Kraft achieved the first license in December 2007.

CULTURAL REAL ESTATE

Due to its ownership of rectories and clerical residences, Ovf is one of Norway's largest owners of cultural and historical real estate.

The Ovf's property portfolio contains a total of 320 listed constructions and buildings, of which 105 are clerical dwellings. The properties reflect the history of Norwegian rectories over several hundred years and represent an important part of Norwegian cultural heritage.

ECCLESIASTICAL OFFICE PROPERTIES

This part of the business is managed by the subsidiary Rådhusgaten 1–3 KS (Kirkens hus in Oslo) where Ovf's share is 91 %. In addition, Ovf has the wholly owned subsidiary Clemens Eiendom KS (CE). CE owns in total six properties located in Fredrikstad, Hamar, Trondheim and Tromsø.

INFORMATION TECHNOLOGY

Ovf manages IT-solutions for almost 500 end-users, located at approximately 50 geographical places. In addition to Ovf, the most important users are the National Council of the Church, the diocesan council and other Church-related organisations.

MAIN FIGURES IN THE ANNUAL ACCOUNTS

Revenues in 2007 added up to nearly NOK 207 million. NOK 98 million of the revenues is related to property sales. Operating expenses including depreciation are NOK 150 million and operating income is NOK 56 million. Earnings from financial assets were NOK 158 million. Net income is NOK 214 million.

ALLOCATIONS 2007

NOK 1000

Net income	214 129
Net allocation to church-related operations	19 325
Transferred to the capital fund	98 183
Common church initiatives 2008	25 500
Other equity	71 121
Total allocations	214 129

FUTURE PROSPECTS

From the turn of the year and towards mid April, developments in the global equity markets have been negative. Problems in credit markets, especially in the US but also in Europe, have become more extensive and deeper than expected last autumn. Growth estimates for these markets are adjusted down. Reduced access to liquidity and increased risk premiums have given negative effects especially for interest sensitive industries and activities. In Asia, part of Latin America, Mid-East and East Europe it is anticipated that growth still will be high. However, in historical context, global equity markets, measured after profit per share (PE) remains very low. Reduced earnings are anticipated for activities especially in western markets. Furthermore oil prices are expected to remain high for the short and medium-term. It is assumed that interest rates in the western markets will be somewhat reduced in the times ahead, to counteract

the lower growth. There are some indications that inflation will increase in western countries and emerging markets.

In our opinion, the stock market will be difficult in large parts of 2008 with substantially fewer opportunities to realize profit than during the last three-four years. With a background in an anticipated weaker market development, significant focus will still be on the restriction of downward risks connected with the funds financial portfolio.

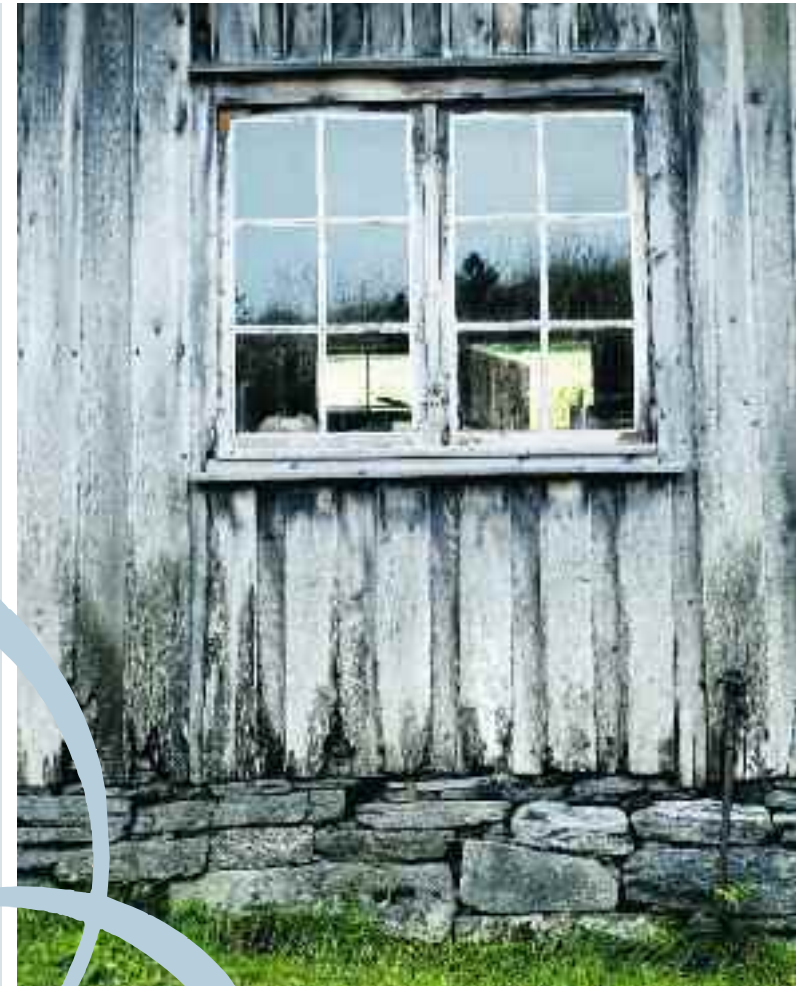
The government decided, with the revision of the national budget, that it shall introduce a national subsidy provision/arrangement for the repair of protected medieval churches. It has further been decided that such subsidy, up to 30 percent of the costs of single projects, shall be covered by Ovf. The extent of the subsidy provision is still uncertain. It is not expected that substantial payments in reference to the provision will start before 2009.

Ord og uttrykk

- (1) FORPAKTINGSBRUK**
Landbrukseiendom hvor utleie av jordbruksareal og bygninger (driftbygning og/eller bolig) skjer samlet. Forpaktning er regulert i forpaktningsloven av 1965.
- (2) JORDLEIEBRUK**
Landbrukseiendom hvor utleie av jordbruksareal og bygninger skjer separat.
- (3) ILO**
International Labour Organization.
- (4) KOMMITTERT**
Kommittert betyr å ha inngått en forpliktelse om i fremtiden å yte finansielle eller andre typer bidrag, for eksempel kapitalinskudd i selskap som skal etableres.
- (5) MIKROKREDITT**
Små lån til fattige, foretaksomme mennesker i utviklingsland, som kan anvendes til utvikling av næringsvirksomhet eller bedring av boforhold.
- (6) ARBEIDSLIKVIDITET**
Midler på bankkonti eller annen type plassering som muliggjør at midlene kan disponeres umiddelbart eller innen meget kort tid.
- (7) AKTIVAKLASSER**
Type verdipapir en investering kan klassifiseres innenfor, typisk er aksjer, renteplasseringer og eiendom egne aktivaklasser.
- (8) PRIVATE EQUITY**
Aktivaklasse som omfatter investeringer i ikke-børsnoterte selskaper eller virksomheter.
- (9) DYNAMISK TILNÆRMING TIL NEDSIDERISIKO**
Aktivt kjøp eller salg av verdipapirer for å redusere risiko for tap.
- (10) EMERGING MARKETS FOND**
Fond som investerer i land, områder eller økonomier under utvikling – emerging markets kjennetegnes gjerne av vedvarende høy økonomisk vekst (typisk land eller regioner i Asia).
- (11) NIBOR**
Norwegian InterBank Offered Rate – rentesats for innlån/utlån mellom banker.
- (12) DISKRESJONÆRE MANDATER**
Mandat som innebærer at forvaltningen er satt bort til forvaltere som innenfor overordnede retningslinjer kan ta investeringsbeslutninger uten kundens medvirkning.
- (13) HEDGEFOND**
Fond som gjør bruk av ulike teknikker og strategier for å oppnå en målsatt avkastning og/eller minimere risiko.
- (14) SKOGKULTUR**
Planting og tynning av ungskog.
- (15) PYNTEGRØNT**
Grener og eviggrønne trær til bruk i dekorasjoner.
- (16) ARENAPROSJEKT**
Innovasjon Norge, Norges Forskningsråd og SIVA har definert en felles satsing med et program som skal tilby faglig og finansiell støtte for å etablere Arena-nettverk. Nettverkene kalles i denne sammenheng "Arena-prosjekter".
- (17) FSC**
Forest Stewardship Council – miljøsertifisering av skog- eller plantasjevirksomhet.
- (18) SINGEL SIGN ON**
Felles pålogging til ulike systemer/programmer – en brukerID og ett passord.
- (19) PROXY**
En proxy er en maskin (server) som fungerer som mellomlager ved overføring av data mellom enheter. En proxy anvendt for inter-nettsider muliggjør raskere tilgang til informasjon siden data er tilgjengelig i mellomlageret.
- (20) APPLIKASJONSSERVER**
Server som ikke er en del av underliggende IT-infrastruktur. Anvendes for å generere brukergrensesnitt som igjen regulerer brukerens interaksjon med applikasjoner/programvare.
- (21) ODEK**
Ovf Digitalt Elektronisk Kart.
- (22) GAB**
Grunneiendommer, Adresser og Bygninger – Norges offisielle register.
- (23) KOMMANDITTSKAP**
Kommandittselskap (KS) er en selskapsform der én deltaker hefter med ubegrenset ansvar (komplementaren), og en eller flere deltakere hefter med begrenset ansvar (kommandittister). Komplementaren er vanligvis et aksjeselskap, slik at risikoen blir begrenset.
- (24) LYSE LOKALER**
Arealer som kan leies ut til kontorer – omfatter typisk ikke kjeller, parkeringsområder og felleslokaler (f.eks. kantine).
- (25) BASISDENSITET**
Med et materiales densitet eller tetthet forstår vi forholdet mellom vekt og volum av materiale. Når trevirke tar til seg fuktighet vil volumet og dermed densiteten endres. Basisdensitet er forholdet mellom tørrvekt og råvolum. Høyere basisdensitet gir høyere brennverdi.

FOTO: Anders Hagman, Svenska Kyrkan: side 27
Anne Lise Norheim: side 2, 4, 10, 16, 37, 54, 59, 63, 66, 67
Bryony Hassis: side 22
Bård Gudim: side 9, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 24, 25, 32, 33
Crestock.com: side 56
Gaute Nøkleholm, Norskog: side 18
Lillian Jonassen: forsidebilder
Morten Brakestad: side 11
Olav Skeie: side 24
Scanpix © Boden/Ledingham: side 12
Øvrige bilder: Ovf's eget arkiv

Opplysningsvesenets fond

Opplysningsvesenets fond
Postboks 535 Sentrum
0105 Oslo

Kontoradresse:
Rådhusgata 1-3

Telefon: 23 08 15 00
Faks: 23 08 15 01

www.ovf.no
ovf@ovf.no